

BÜLTEN

KASIM - ARALIK 2003

Sayı : 13

**TMMOB MAKİNA MÜHENDİSLERİ ODASI
SAMSUN ŞUBESİ YAYINI**

**Yeni yılın tüm dünyaya mutluluk, sağlık ve
barış getirmesi dileğiyle.**

ŞUBEMİZ GENEL KURUL TOPLANTISINA ÇAĞRI

A - ÇOĞUNLUK ARANMAK KOŞULUYLA:

1. Gün 10 Ocak 2004 Saat 10:00 - 17:00
2. Gün 11 Ocak 2004 Saat 09:00 - 17:00

Yeri : DSİ 7. Bölge Müdürlüğü. Konferans Salonu 56 Mevkii. Samsun

10 Ocak 2004 günü çoğunluk sağlanamazsa Genel Kurul Toplantısı aşağıda belirtilen yer ve tarihte yapılacaktır.

B- ÇOĞUNLUK ARANMAKSIZIN:

1. Gün 17 Ocak 2004 Cumartesi, Saat 10:00 - 17:00 Genel kurul.

DSİ 7.Bölge Müdürlüğü Konferans Salonu 56'lar Mevkii

2. Gün 18 Ocak 2004 Pazar Saat 09:00 - 17:00 Seçimler.

DSİ 7.Bölge Müdürlüğü Konferans Salonu 56'lar Mevkii Samsun

Aşağıdaki gündem çerçevesinde yapılacaktır.

GÜNDEM

I. GÜN

1. Açılış
2. Başkanlık divanı seçimi.
3. Saygı duruşu ve İstiklal Marşı.
4. Konukların konuşması.
5. Çalışma raporunun okunması ve görüşülmesi.
6. 2002 - 2003 Yılı bütçesinin görüşülmesi ve bilgi verilmesi.
7. Dilek ve temenniler.
8. Seçime katılacak adayların belirlenmesi.

II. Gün

9. Seçimler:

Şube yönetim kurulu ve genel merkez delege seçimleri.

BÜLTEN

KASIM – ARALIK 2003

SAYI : 13

MMO Samsun Şubesi Adına
Sahibi

Sabri SAMANGÜL

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Kadir GÜRKAN

Bülten Yayın Komisyonu

Aycan TÜRKEL

Levent AYSEVİNÇ

Ebru İŞİTAN

M.Öğuz ÖZKÖROĞLU

Ercan YÜZBAŞI

Metin KIVIRCI

H.İbrahim ATAMER

Mine ŞENK

Dizgi

Mehmet ŞEN

Yayınlanan yazılardaki sorumluluk yazarlarına aittir.
Yazıların yayınlanmasına bülten komisyonu karar verir.
Gönderilen yazılar iade edilmez. İlan ve reklamlardaki
sorumluluk ilanı veren kişi ve/veya kuruluşa aittir.

YÖNETİM YERİ

**TMMOB MAKİNA MÜHENDİSLERİ ODASI
SAMSUN ŞUBESİ**

Bahçelievler Mah. Yahyakemal Sok. No:12/9

Tel:0.362.2312750 Fax: 2312751 SAMSUN

Web : www.mmo.org.tr/samsun

E-Mail : samsun@mmo.org.tr

TEMSİLCİLİKLERİMİZ

AMASYA İL TEMSİLCİLİĞİ

Derekocacı Mah. Şair Akif Sok.No:11/6

Tel:0.358.218 49 38 – E-Mail: amasya@mmo.org.tr

Web : www.mmo.org.tr/samsun/amasya

ÇORUM İL TEMSİLCİLİĞİ

Karakeçili Mah.Gazi Cad.Balaban Pasajı.No:53/4

Tel:0.364.225 33 98 – E-Mail : corum@mmo.org.tr

Web : www.mmo.org.tr/samsun/corum

ORDU İL TEMSİLCİLİĞİ

Yeni Mah. Bülbül Deresi Cad. Hatice Canlı İş Merkezi

No:17 Kat:2 Tel:0.452.225 09 87

E-Mail : ordu@mmo.org.tr

Web : www.mmo.org.tr/samsun/ordu

SİNOP İL TEMSİLCİLİĞİ

Kaleyazısı Mahallesi Hal Binası SİNOP

E-Mail : sinop@mmo.org.tr

Web : www.mmo.org.tr/samsun/sinop

TOKAT İL TEMSİLCİLİĞİ

Dabakhane Mah. Gazipaşa Cad. Altbuğra Apt. Zemin Kat

Tel: 0.356.212 51 93 – E-Mail : tokat@mmo.org.tr

Web : www.mmo.org.tr/samsun/tokat

İÇİNDEKİLER

SUBE YÖNETİM KURULU ÇALIŞMALARI	4
ODA YÖNETİM KURULU ÇALIŞMALARI	8
III. ULUSAL HİDROLİK PNÖMATİK KONGRESİ SONUÇ BİLDİRGESİ	8
SEHİR GÜNDEMİ	10
APAYDIN METAL, YURT DIŞI PAZAR ARAYIŞINDA	10
BAYKAN MAKİNE, 3 SAATLİK PARÇA DEĞİŞİMİNİ 2 DAKİKAYA İNDİREN APARAT ÜRETTİ	11
2000 GENEL NÜFUS SAYIMI SONUÇLARINA GÖRE SAYILARIN DİLİYLE KARŞILAŞTIRMALI SAMSUN	12
İLKE GÜNDEMİ	13
80 MİLYON DOLARLIK TÛTÛN İHRACATI TEHLİKEDE	13
TÛRK GEMİ İNŞA SANAYİSİ	15
ÖZBEKİSTAN ÖNEMLİ BİR İSLAM MERKEZİDİR...	21
BÛYÛK SERMAYE VE SÛMÛRÛ DÛZENİ	22
DÛNYA GÜNDEMİ	25
ÇANLAR SU İÇİN ÇALIYOR	25
MESLEKİ MAKALELER	29
ODE K-FLEX DUCT	29
HAVA YASTIKLARI	31
ENERJİ GÜNDEMİ	34
TÛRKİYE'NİN İLK BARAJI	34
GÛNCEL ENERJİ KİYASLAMA TABLOSU	37
EKONOMİ GÜNDEMİ	38
İHRACATIN YILDIZLARI	38
2004	44
MAKRO EKONOMİK GÖSTERGELER	45
SİSTEMATİK YAKLAŞIMLAR	46
360 DERECE GERİBİLDİRİMİ UYGULAMAYA HAZIRMISINIZ?	46
NLP KİŞİSEL DEĞİŞİM MODELİ	49
SAĞLIKLI YASAM	51
BULAŞICI SARILIKLAR (VİRAL HEPATİTLER)	51
ÛYELERDEN HABERLER	52

BASKI : EROL OFSET

Tel/Fax : 0.362.431 98 96 SAMSUN

SUNUŞ

Değerli Meslektaşlarım!

Makina Mühendisleri Odası Samsun Şube Yönetim Kurulumuz bir meslek odasına düşen görev ve sorumluluklarının bilinciyle mesleğin, üyelerin ve ülkemizin karşı karşıya bulunduğu temel sorunların çözümüne yönelik bir çok etkinlik ve çalışmaların sonucu ortaya çıkan bilgi birikimini derleyerek olması gerekenleri, eksiklikleri meslektaşlarına, kamuoyuna iletme, bilgilendirme ve yerine getirme bilincinde olmuştur.

Ülkemizde ve bölgemizdeki ekonomik, sosyal ve siyasal belirsizliğe karşı MMO Samsun Şubesi olarak yoğun bir tempoda çalışmalarımızı sürdürdük. Amacımız Makina Mühendislerinin kamuoyunda hak ettiği saygınlığı ve gücü daha da yükseltmek. Çalışma programımız o kadar yoğundu ki zaman bizlere yetmedi.

Bizler bu çalışmaları yürütürken bıkmadık, usanmadık, keyifli ve yüksek bir motivasyonla çalıştık. Makina Mühendisleri Odası üyeleri ile var olmuştur ve üyeleri ile var olmaya devam edecektir. Gücünü üyelerinden alır. Sizlerin katkı ve desteği olmadan yaşamını sürdürebilmesi imkansızdır. Yönetime geldiğimiz günde söylediğimiz gibi birlikte üretir, birlikte paylaşır, birlikte yönetiriz anlayışı ile 24 aylık zaman geldi yıllar çok çabuk geçti.

Değerli Meslektaşlarım!

Bu çabuk geçen zaman içerisinde kurumsallaşmaya ve bir kurum yapısını oluşturmaya çalıştık, nispeten bu yapıyı oluşturduk. Bu çalışmaları yaparken

Vizyonumuz : mesleğimizi ve meslektaşlarımızı hak ettiği saygınlığa ve etkinliğe ulaştırmak.

Misyonumuz : Mesleki ilgi alanımıza giren her konuda uzmanlaşarak çözümler üretip sonuçlarını üyelerimizin ve toplumun yararına sunmak

Yönetim anlayışımız : Statik değil, dinamik, ben değil biz ve paylaşımcı anlayış içerisinde olması gerekliliği inancına dikkat ettik.

Ayrıca il ve ilçe temsilciliklerinin kendi bölgelerinde oda çalışmalarını etkin ve verimli bir şekilde yürütebilmeleri için gerekli destekler ve katkılar sağlanmıştır. İş arayan üyelerimize iş bulunması konusunda başarılı sonuçlar alınmıştır. Gönüllülük esasına dayanılarak odamızda kayıtlı bulunan diğer mühendislik dallarındaki arkadaşlarımızın da meselelerine sahip çıkmayı bir vazife gördük ve ona göre de çalışmalarımızı sürdürdük.

Mesleki denetim hizmetlerinin yürütülmesinde, haksız rekabetin önlenmesi doğrultusunda, Tüzük ve Yönetmeliklerimizce öngörülen ölçüde komisyonlarımızın aldığı kararlara saygılı olduk. Bölgemizde düşünen, üreten, çözümler öneren bütün kurumlarla kurumsal ilişki içerisinde olduk. Diğer meslek odaları, sendikalar ve demokratik kuruluşlarla güç ve eylem birliği oluşturduk.

Yerel yönetimlerle ve yöneticilerle mesleğimiz uzmanlık alanına giren her konuda sağlıklı ve kurumsal işbirliği yaptık. Şubemizin her konudaki düşüncelerini kamuoyuna iletme üyelerimizin, ülkemizin ve tüketicilerin sorunlarını yerel ve ulusal basın aracılığı ile duyurduk. Sosyal ve kültürel alandaki etkinliklerimizin bir çoğunu üyelerimiz ile birlikte gerçekleştirdik.

Sevgili Meslektaşlarım!

Odamız bir sendika değildir, dernek değildir ve siyasi parti hiç değildir. Toplumsal kökeni çok farklı insanların üye olduğu bir örgüttür. Hal böyle olunca her kesimin odamızdan beklentisi farklı olmaktadır. Bu bağlamda yönetim kurulu olarak bizler üyelerimizi bir arada tutacak ortak bir paydayı yakalayarak bu bütünlüğü sağlamaya çalıştık. Sorunlardan kaçmadık üzerine gittik. Çözümler üretmeye çalıştık.

Kısacası üyelerimizle takım ruhunu yakalamaya çalıştık. Gelecek dönemde tekrar aday olmayacağımı 2 sene önceki Genel Kurulda deklere etmişim. Şimdi zamanı geldi. O günkü dediğimiz bir çok şeyi gerçekleştirmenin huzuru içerisindeyim. Her zaman şerefini ve onurunu taşıyacağım

Makina Mühendisleri Odası Samsun Şubesinin 6.Dönem Yönetim Kurulunda görev yapmanın, hizmet üretmenin ve Yönetim Kurulundaki bütün arkadaşlarımla birlikte olmanın hazzını ve gururunu yaşıyorum. Bu hazzın ve gururun yaşatılmasında Şube Yönetim Kurulumuza güvenerek alınan olumlu Yönetim Kurulu Kararlarımıza ve çalışmalarımıza sağladıkları desteklerden dolayı, TMMOB Genel Başkanı Sn. Kaya GÜVENÇ'e ve şahsında TMMOB Yönetim Kuruluna, Makina Mühendisleri Odası Merkezi Yönetim Kurulu Başkanı Sn. Emin KORAMAZ'a, Başkan Yardımcısı Sn. S.Melih ŞAHİN'e, Oda Sekreteri Sn. Ali Ekber ÇAKAR'a, Oda Saymanı Sn. Ahmet ENİŞ'e, OYK Üyesi Sn.Elif ÖZTÜRK'e, OYK Üyesi Sn. Haydar ŞAHİN'e ve OYK Üyesi Sn. Tahsin AKBABA'ya bıkmadan ve usanmadan bizlerle yorulan gece ve gündüzünü bizlerden esirgemeyen ve bu çalışmaların mutfağında bulunan Şube çalışanlarına, il ve ilçe yönetim kurulu temsilcilerine, hiçbir karşılık beklemeden hazırlık komisyonlarında görev alan mütevazı ve hoş görülü meslektaşlarıma, böylesine önemli bir görevi ve yetkiyi veren siz üyelerimize en içten duygularıyla teşekkür ediyorum.

Verilen son sözün de yerine getirmişliğinin rahatlığını duyarak Hepinize Saygılar Sunuyorum.

Allah'a ısmarladık.

Sabri SAMANGÜL
MMO Samsun Şubesi
VI.Dönem Başkanı

ŞUBE YÖNETİM KURULU ÇALIŞMALARI

AMASYA İL TEMSİLCİLİĞİMİZDE GELENEKSEL DAYANIŞMA YEMEĞİ DÜZENLENDİ.

15 Kasım 2003 tarihinde Amasya İl Temsilciliğimiz bünyesinde Geleneksel Dayanışma Yemeği düzenlendi. Amasya Belediyesine ait Pirlar Restorant'a düzenlenen yemeğe üyelerimiz yoğun ilgi gösterdi. Yemek sonrası Şube Başkanımız Sn. Sabri SAMANGÜL üyelerimize veda konuşması yapmış ardından Şube Sekreteri Sn.Kadir GÜRKAN VI.Dönem Şube Yönetim Kurulu çalışmaları hakkında üyelerimize bilgi vermiştir.

TOKAT İL TEMSİLCİLİĞİMİZDE GELENEKSEL DAYANIŞMA YEMEĞİ DÜZENLENDİ.

16 Kasım 2003 tarihinde Tokat İl Temsilciliğimiz bünyesinde Geleneksel Dayanışma Yemeği düzenlenmiştir. Tokat öğretmenleri'nde düzenlenen yemeğe üyelerimizin katılımı yoğun olarak gerçekleşmiştir. Yemek sonrası üyelerimize bir veda konuşması yapan Şube Başkanımız Sn.Sabri SAMANGÜL'ün ardından Şube Sekreteri Sn. Kadir GÜRKAN üyelerimize VI.Dönem Şube Yönetim Kurulu çalışmaları hakkında bilgi sunmuştur.

TOKAT İL TEMSİLCİLİĞİMİZ BÜNYESİNDE "DOĞALGAZ İÇ TESİSAT MÜHENDİS YETKİLENDİRME KURSU" DÜZENLENDİ

19-20-21 Kasım 2003 tarihleri arasında Tokat İl Temsilciliğimiz bünyesinde "Doğalgaz İç Tesisat Mühendis Yetkilendirme Kursu" düzenlenmiştir. Kursun sunumu Oda Öğreticilerimizden Sn. Tarık DEMİRAĞ tarafından gerçekleştirilmiştir. Üyelerimizden gelen talepler doğrultusunda, merkezîyetçi yaklaşım yerine yerinde eğitimi ilke edinen Şube Yönetim Kurulumuz uygulamalarına devam edecektir.

SAMSUN ŞUBE GELENEKSEL DAYANIŞMA YEMEĞİ DÜZENLENDİ.

20 Kasım 2003 tarihinde Geleneksel Samsun Şube Dayanışma Yemeği Samsun Büyük Otel'de düzenlenmiştir. Üyelerimizin yoğun ilgisi nedeniyle salonun yetersiz kaldığı yemeğe, Samsun Vali Yard. Halil Tarcan ARPAK, Büyükşehir Belediyesi

Başkan Vekili Sn. Ruhat ÇETİNKAYA ve İlkadım Belediye Başkanı Sn.Metin BURMA bizzat iştirak etmiştir.

VI.Dönem Şube Yönetim Kurulu'nun en büyük hedeflerinden birisi olan, "Üyelerin Birlik ve Beraberliğinin Tesis Edilmesi" hususunda; katılımın yoğun gerçekleşmesi bizleri fazlası ile memnun etmiştir.

ŞUBEMİZİN ÜYELERİMİZE YÖNELİK SÜRDÜRDÜĞÜ TİYATRO ETKİNLİKLERİ KAPSAMINDA "KÖRLEŞME" İSİMLİ TİYATRO OYUNU SAHNELENMİŞTİR.

Metin PİYALE tarafından yazılan "Körleşme" isimli oyuna üyelerimiz yoğun ilgi göstermiştir.

Düşevi oyuncuları tarafından icra edilen oyun sonrası üyelerimizden gelen talep doğrultusunda şubemizin tiyatro etkinlikleri devam edecektir.

ŞUBEMİZDE BAYRAMLAŞMA MERASİMİ DÜZENLENMİŞTİR.

Geleneksel hale gelen; dini bayramlarda şubemizde üyelerimiz ile bayramlaşma merasimi; Ramazan Bayramının ikinci günü şubemizde düzenlenmiştir.

26 Kasım 2003 günü düzenlenen bayramlaşma merasimine üyelerimizin yoğun katılımı gerçekleşmiştir.

V.DÖNEM ŞUBE VE TEMSİLCİLİK DOSYALARININ ODA ONUR KURULUNDA GÖRÜŞÜLMESİNE DEVAM EDİLİYOR.

V.Dönem Şube Yönetim Kurulu ve Temsilcilik Yürütme Kurullarına ait Oda Onur Kurulu'na sunulmuş olan dosyaların incelenmesine devam ediliyor.

Bu amaçla 6 Aralık 2003 günü, Oda Denetleme Kurulu Başkanı Sn. Yıldırım ÇAKAR ve Başkan Vekili Sn.Metin YÜCEL şubemize incelemeye gelmişlerdir.

Halen Oda Onur Kurulunda görüşülmesine devam edilmekte olan dosyalarda bulunan evrakları şubemizde inceleyen Oda Denetleme Kurulu Başkanı ve Vekili aynı günün akşamı incelemelerini tamamlayarak şubemizden ayrılmıştır.

İŞ MAKİNALARI KULLANICISI YETKİLENDİRME KURSLARIMIZ DEVAM EDİYOR.

Samsun ve Sinop Köy Hizmetleri İl Müdürlüklerimiz ile yapmış olduğumuz çalışma neticesinde Aralık 2003 tarihinde İş Makinaları Kullanıcısı Kursu düzenlenmiştir.

Kurs Müdürümüz Sn.Ercan YÜZBAŞI'nın nezaretinde Oda Öğreticilerimizden Sn.Şefik Yılmaz GENÇ tarafından icra edilen kursa yoğun katılım gerçekleşmiştir.

ŞUBEMİZ BİR İLKİ GERÇEKLEŞTİREREK BACA GAZI EMİSYON ÖLÇÜMÜ'NE BAŞLAMIŞTIR.

Oda'sına üyesine ve ülkesine hizmet etmeyi kendine ilke edinmiş olan VI.Dönem Şube Yönetim Kurulumuz, yine bir ilke atarak kamuya vermekte olduğumuz hizmetlerine Baca Gazı Emisyon Ölçümlerini de eklemiştir.

Şubemize başvurarak üretim tesislerine ait baca gazlarının emisyonunun ölçümünü isteyen Turkpan A.Ş. firmasının

talebini değerlendiren Şubemiz, ölçüm cihazımızın bulunmaması nedeniyle Edirne Şubemizden Teknik ve Eğitimli personel desteği alarak ölçümü gerçekleştirmiştir.

ŞUBEMİZ ŞEHİRİMİZİN SANAYİ VE HİZMET SEKTÖRÜNDEKİ ÇALIŞMALARIN İÇİNDE BULUNMAYA DEVAM EDİYOR

Şehrimizdeki Sanayi ve Hizmet Sektöründeki çalışmalara müdahil olan Şubemiz 9 Aralık 2003 tarihinde Samsiad, Kasiad, Müsiad ve KOSGEB yetkilileri ile bir toplantı yapmıştır.

Toplantıya şubemizi temsilen Şube Başkanı Sn.Sabri SAMANGÜL ve Şube Sekreteri Sn.Kadir GÜRKAN katılmıştır.

Samsiad adına Başkan Yrd.Sn.Süleyman SARAÇOĞLU, Kasiad adına Genel Sekreter Sn.Ümit YANIK, Müsiad adına Başkan Yrd.Sn.Ahmet BAHADIR ve KOSGEB Samsun Müdürlüğü adına Uzman Yrd.Sn.Mustafa YILMAZ'ın katıldığı toplantıda, 19 Aralık 2003 tarihinde Ankara'da düzenlenecek olan "Türkiye Sorunlarına Çözüm Konferansı"nda katılımcılara sunulacak Samsun İlimizin

Sanayi Projeleri görüşülmüştür.

Yapılan çalışmalar neticesinde 19 Aralık 2003 tarihinde Ankara, Türkiye Orta Doğu Amme İdaresi Konferans Salonunda icra edilen "Türkiye Sorunlarına Çözüm Konferansı"nda Samsun'un Sanayi Projeleri Şube Başkanımız Sn.Sabri SAMANGÜL tarafından sunulmuştur.

AUTOCAD EĞİTİM KURSLARIMIZ SÜRÜYOR

Üyelerimizden gelen talep doğrultusunda Akdem Ltd.Şti. ile üyelerimize yönelik düzenlediğimiz AutoCad Kullanım Kursu'nun 3.Etapi devam etmektedir.

Üyelerimizden ve temsilciliklerimizden gelecek olan talep doğrultusunda kurslarımızın yenileri açılacaktır.

ŞUBE İŞTİŞARE TOPLANTIMIZ ARALIK AYINDA ŞUBEMİZDE DÜZENLENDİ.

VI.1 önem Şube Yönetim Kurulu çalışmaları ve seç im sonrası yönetime gelecek olan VII.Dönem Şube Yönetim Kurulu'nun yapması gereken çalışmaların görüşüldüğü toplantı Şube toplantı salonumuzda yapılmıştır.

Toplantı; Şube Başkanı Sn.Sabri SAMANGÜL'ün başkanlığı'nda gerçekleştirilmiş olup daha önceki dönemlerde ŞYK üyeliği, Başkanlığı ve Genel Merkez Delegeliği yapmış üyelerimi ile diğer üyelerimiz katılmıştır.

III. ULUSAL HİDROLİK PNÖMATİK KONGRESİ SONUÇ BİLDİRGESİ (4-7 ARALIK 2003-İZMİR)

III. Ulusal Hidrolik Pnömatik Kongresi ve Sergisi, gelenekselleşen özelliği ile 4-7 Aralık 2003 tarihleri arasında İzmir Kültürpark Fuar alanlarında gerçekleştirilmiştir.

Kongre 36 kurum ve kuruluş, ve sektörel basın kuruluşu tarafından desteklenmiş, kongre boyunca iki ayrı salonda toplam **21 oturumda 38 adet bildiri sunulmuştur.**

Kongre süresince **açılış konferansı, 1 panel, 1 forum, 9 atölye çalışması** gerçekleştirilmiştir.

Kongre boyunca düzenlenen sergiye sektörde ürün ve hizmet üreten **67 kuruluş** katılmıştır.

Kongre; **820 kayıtlı delege** olmak üzere, toplam **1300'ü** aşkın mühendis, teknik eleman, üniversite ve meslek lisesi öğrencisi tarafından izlenmiş, sergi **4000'i** aşkın kişi tarafından ziyaret edilmiştir. Kongrenin açılış konferansı Avrupa Akışkan Gücü Dernekleri Federasyonu (CETOP) Başkanı Amadio BOLZANI tarafından gerçekleştirilmiştir.

Oturumlarda hidrolik pnömatik alanında bilimsel ve teknik ve AR-GE kapsamında sektörde yapılan çalışmaların tanıtıldığı, sektörel yenilik, bilgi ve deneyimlerin paylaşıldığı özgün bildiriler sunulmuştur.

İki gün süren panelde ise sektörün ana sorunları "**Ülkemizde Hidrolik Pnömatik Sektöründe Yerli Malzeme ve Hizmet Üretim Politikaları**" başlıklı panelde imalatçı, ithalatçı firma temsilcilerinin, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı ve Makina Mühendisleri Odası temsilcilerinin katılımıyla ayrıntılı olarak tartışılmış; görüş ve öneriler üretilmiş ve paylaşılmıştır. Tartışmanın tüm delegelerin aktif katılımı ile gerçekleştirilmesi amacıyla panelistlerin görüşleri Mevcut Durum Analiz Raporu olarak panel öncesi katılımcılara sunulmuştur.

Kongrede 9 farklı konuda atölye çalışması gerçekleştirilmiştir. "**Hidrolik Sistemlerde Yağda Su ve Partikül Problemi ve Çözümleri**", "**Pnömatikte Membran Teknolojisi: Yeni Aktuatör Uygulamaları**", "**Sürekli Denetim Valflerinin Açık ve Kapalı Sistemlerdeki Uygulamaları**", "**Pnömatik Sistemlerde Güvenlik**", "**Mobil Hidrolikte Load Sensing Uygulamaları**", "**Karşı Denge Valfleri**", "**Malzeme Taşıma (Handling)**", "**Değişken Deplasmanlı Pompalarda Enerji tasarrufu Sağlama Yöntemleri, Kontrol Organları ve Uygulamaları**" ve "**AS-I Teknolojisi ve Uygulamaları**" konuları yurt içi ve yurt dışından gelen uzmanlar tarafından sunulmuş ve yoğun ilgi görmüştür.

Dört gün boyunca paylaşma ve dayanışma zeminlerinin geliştirildiği, sosyal, kültürel etkinliklerle de renklendirilen kongre sonucunda aşağıdaki konuların kamuoyuna sunulması karar altına alınmıştır.

- Birinci ve ikinci kongrelerde alınan kararlar doğrultusunda Hidrolik Pnömatik sektörde dil birliğinin oluşturulması, sektöre Türkçe teknik yayım kazandırılması amacıyla uzun erimli ve özverili çalışmalar sonucunda basın gerçekleştirilen "**Hidrolik Pnömatik Türkçe, İngilizce, Almanca Sözlük**" ve "**Basınçlı Hava Tesisatı ve Kompresörler**" Kitaplarının hazırlık sürecindeki birlikte üretme ve çalışma anlayışının önemi ve devamlılığının gerekliliği vurgulanmıştır. Sektörün ve eğitim kurumlarının gereksinimlerine yönelik özgün, çeviri, derleme yeni Türkçe yayınların kazandırılması hedefli çalışmaların desteklenmesi gerekliliği ayrıca vurgulanmıştır.
- 11 Ocak 2003 tarihinde yürürlüğe giren 4703 sayılı "**Ürünlere İlişkin Teknik Mevzuatın Hazırlanması ve Uygulanmasına Dair Kanun**" kapsamında Hidrolik Pnömatik sektörünü de içine alan sanayi ürünlerinde pazara arz için CE işaretinin bulunma koşulu uygulamalarının yürürlüğe girdiği bu dönemde konunun önemi işaret edilmiştir.

Ancak bu süreçte, KOBİ'lerin bilgi eksikliğinin ivedilikle giderilmesi için ilgili kurum ve kuruluşların çalışmalarını yoğunlaştırması bir kez daha vurgulanmıştır. Ayrıca bazı sanayi ürünleri için uygunluk değerlendirme işlemlerini gerçekleştirecek olan yerli "**Onaylanmış Kuruluşların**" eksikliği belirtilmiştir. Bu işlemlerin ekonomik ve hızlı bir şekilde gerçekleştirilmesi amacıyla Makina Mühendisleri Odasının uzmanlık alanına giren konulardaki **Uygunluk Değerlendirme Kuruluşu** başvurusunun Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca ivedilikle sonuçlandırılmasının uyum sürecindeki sektörel çalışmaları ivmelendireceği ve ekonomiklik sağlayacağı belirtilmiştir.

- Ülkemizde toplam ihracatın ithalatı karşılama oranının %69.8 düzeyinde olduğu ve 35 milyar USD(2002) olan toplam ihracatımız içerisinde makina imalat sanayi payının yüzde 6.05 oranında olduğu belirtilerek, toplam ihracatımızın yanı sıra bu payın da artırılması önlemlerinin ivedilikle alınmasının zorunluluğu vurgulanmıştır. Makina imalat sanayindeki yerli üretimimizin uluslararası rekabet gücünün artırılması için yerel kaynakların harekete geçirilmesinin, çevre normlarına uygun üretim yapılmasının, tüketici sağlığı ve tercihlerinin gözetilmesinin, yüksek teknoloji gücü kullanımının, AR-GE'ye önem vermenin ve teknoloji üretmenin, özgün tasarım ve marka yaratmanın, kullanılmış makina ithalatının engellenmesinin önemi vurgulanmıştır. Bu amaçla üniversite-sanayi işbirliğinin geliştirilmesi, Teknopark uygulama alanlarının yaygınlaştırılması ve AR-GE desteklerinin artırılması gerekmektedir. Ayrıca KOBİ'lerin bu desteklerden etkin ve yaygın olarak yararlanması için özendirme ve bilgilendirmeye yönelik uygulamaların artırılması gerektiği işaret edilmiştir. Siyasal iktidarın AR-GE'ye, yüksek teknolojiye yönelik yatırımlara ve kamu yatırımlarında yerli ürün ve hizmet alımının teşvikinin ulusal politika haline getirilmesine destek vermesinin önemi vurgulanmıştır.
- İkinci Kongrede tespit edilen hidrolik pnömatik sektörde ürün ve hizmet üretiminde kalitenin artırılmasına yönelik gereksinim duyulan teknik insan gücünün sürekli eğitiminin ve belgelendirilmesinin sağlanması amacıyla çalışmaların özendirilmesi ve ivmelendirilmesi gerektiği belirtilerek bunun için Makina Mühendisleri Odası, Akışkan Gücü Derneği ve Üniversitelerin birlikte üretme geleneğinin yaratılması ve sürekliliğinin önemi yinelenmiştir. Belgelendirmede izlenebilirlik, katılımcılık ve yansızlık ilkeleri temel alınmalıdır. Hidrolik pnömatik derslerinin makina mühendisliği eğitim programlarında zorunlu ders olarak yer almasının önemi vurgulanmıştır. Ayrıca girişimcilik konulu derslerin eğitim programlarına alınması işaret edilerek teknik eğitim kurumlarının teknolojik alt yapılarının geliştirilmesi, eşitsizliklerinin giderilmesi, eğitimde akreditasyonun sağlanması gerekmektedir.
- Ülkemizde kamu ve özel sektör yatırımları dahil olmak üzere AR-GE'ye ayrılan payın GSMH'nin binde 6.3 düzeyinde olduğu, bu rakamın dünya eşik rakamı olan yüzde 1'in bile altında bulunduğu belirtilerek AR-GE'ye ayrılan bütçenin ivedilikle artırılması gerekliliği vurgulanmıştır. Ayrıca tasarımdan başlanarak, tüm üretim ve hizmet süreçlerinde kalitenin ve verimliliğin artırılması için KOBİ'lerde mühendislerin istihdamının teşvikine yönelik ilgili bakanlıklarca yasal düzenlemelerin gerçekleştirilmesinin önemi belirtilmiş, sektörün de bu konuda duyarlı olması istenmiştir.
- Hidrolik pnömatik sektörü, ulusal ve uluslararası standartlara uygun olmayan, kalitesiz ve satış sonrası teknik hizmet desteği bulunmayan ürünlerle karşı karşıyadır. Bu durum standartlara uygun üretim ve satış yapan yerli üretici ve ithalatçının haksız rekabet ortamında kalmasına neden olmaktadır. Sanayi ve Ticaret Bakanlığının tüm ürünlerde standartlara uygunluk koşullarını güncellemesi ve denetimi artırması gerekmektedir.

III. Ulusal Hidrolik Pnömatik Kongresi ve Sergisinin "çağdaş, bağımsız, demokratik, sanayileşen, üreten bir Türkiye" yaratılması sürecine katkıda bulunacağı inancı ile yukarıdaki görüş ve önerilerimizin yaşama geçirilmesinin takipçisi olacağımızı bildiririz.

III. ULUSAL HİDROLİK PNÖMATİK KONGRESİ (4-7 ARALIK 2003-İZMİR)

APAYDIN METAL, YURT DIŞI PAZAR ARAYIŞINDA

9 ayda Türkiye pazarına hakim olan Apaydın Metal Ürünleri Sanayi Ticaret A.Ş., Türkiye’de ilk defa Fermo markasıyla ürettiği altıgen, ters burgulu, TSE Belgeli örme teli yurt dışında pazarlamak için çalışmalarını sürdürüyor. Yunanistan’ın Başkenti Atina’da düzenlenen fuarda büyük ilgi gören Fermo’nun Orta Asya Pazarı’na da girmesi için Nisan 2004 tarihinde Kazakistan’da gerçekleştirilecek fuara katılacaklarını anlatan Apaydın Metal Ürünleri Sanayi Ticaret A.Ş. Genel Müdürü Recep Apaydın; “Hedefimiz ve yapılanmamız ihracata yönelik. Yunanistan’da büyük ilgi gördük, potansiyel var. Bu ülkedeki çalışmalarımız sürüyor. Türkiye’nin komşularının tamamına Fermo markalı örme tel satmaya çalışıyoruz” dedi.

Aylık 500 bin metrekare üretim kapasitesine sahip olduklarını anlatan Apaydın Metal Ürünleri Sanayi Ticaret A.Ş. Genel Müdürü Recep Apaydın, Türkiye’deki her bölgeye ürün verdiklerini söyledi. Apaydın; “Fermo markalı altıgen, ters burgulu ve TSE’li örme tel ürünlerimiz sınır belirlemek ve dış etkenlerden korumak amacıyla, endüstriyel ve tarımsal alanlarda, otoban ve havaalanlarında, park ve bahçe gibi tercih edilen birçok yerde kullanılabilir. Fermo’yu diğerlerinden ayıran özellikleri ise, birçok yerinden kesilse bile çözülmeyip yapısını koruması, kesğin kesinlikle ilerlememesi. Kendinden gergi teli olması dolayısıyla montajının kolay olması. Uygulandığı yerden rulo haline getirilip istenen başka bir yerde tekrar kullanılabilmesi. Altıgen göz aralığının görüntü estetiği vermesi ve istenilen şekilde kesilebilmesi. Biz telimizin her yönüyle kaliteli olduğunu iddia ediyoruz. Bayilik sistemine geçtik. İç Anadolu ve çevresindeki bazı illeri kapsayan bölgenin satış bayiliğini Kayseri Kirikler Nalburiye’ye verdik. Burada başarılı olduğunu görünce, bayilik sistemini diğer bölgelerde de kurmaya karar verdik. Amacımız, daha fazla kaliteli ürün üretip, daha fazla müşteriye en hızlı bir şekilde ulaşmak” diye konuştu.

Fabrikadaki yapılanmayı ve ürün kalitesini yurt dışı pazarlara göre oluşturduklarını belirten Apaydın, yeni sezon hazırlıklarına da başladıklarını söyledi. Yeni sezonda üretim kapasitesini yüzde 70 artırmayı hedeflediklerini ifade eden Apaydın, şunları vurguladı: “Türkiye piyasasına hakim olduk. Bütün hazırlıklarımızı yurt dışına göre yapıyoruz. Hedefimiz ilk etapta Türkiye’nin komşularını kapsayan ihracata başlamak. Bu amaçla, Eylül 2003 tarihinde Yunanistan’ın başkenti Atina’da fuara katıldık. Yunanistan’da potansiyel var. Müşteriler ürünlerimizi sevdi. Bu ülke ile ilgili çalışmalarımız sürüyor.

Kazakistan'da Nisan 2004'de fuara katılacağız. Amacımız, Fermo markasıyla üretilen örme telleri yurt dışına satmak.”

BAYKAN MAKİNE, 3 SAATLİK PARÇA DEĞİŞİMİNİ 2 DAKİKAYA İNDİREN APARAT ÜRETTİ

Samsun (DÜNYA) – Samsun'da faaliyet gösteren Baykan Makine Sanayi, imal ettiği bir aparat ile iş makinelerinin kırma ve kazma işlemi yapan ataşmanların değişim süresini 3 saatten 2 dakikaya indirdi.

Samsun Örnek Sanayi Sitesi'nde faaliyetini sürdüren Baykan Makine Sanayi'nin sahibi Rasim Baykan, Quick Coupler adı verilen ve iş makinelerinin kırıcı ve kazıcı ataşmanlarının değişiminde kullanılan aparatın iş makinesi operatörlerinin işlerini kolaylaştırdığını söyledi. Aparatın iş makinelerinin aparatlarının değişimi sırasında meydana gelen pim ve yataklarda ki deformasyonu da ortadan kaldırdığını belirten Baykan; “İş makinelerin fabrika çıkışlarında bu aparat bulunmadığı için operatörler, birkaç kişinin yardımıyla 3-4 saatte ancak ataşman değişimi yapabiliyorlar. Quick Coupler ile, eskavatorların kova, kırıcı, kazıcı gibi ataşmanlarını operatör tek başına 1-2 dakika da değiştirebiliyor. Quick Coupler, ayrıca değiştirme sırasındaki iş kazalarını da önüyor” dedi.

Quick Coupler'i Türkiye'de sadece Baykan Makine Sanayi'nin ürettiğini kaydeden Baykan, şunları söyledi: “Avrupa'da, Amerika'da da üretimi yapılıyor. Ancak, hem çok pahalı hem de sipariş verildikten sonra 5-6 ayda ancak ürün teslimatı yapabiliyorlar. Biz ise 20 gün içinde siparişlere cevap verebiliyoruz. En küçük Quick Coupler, Amerika'da 14 bin ABD Dolarına satılırken, biz 2 milyar 500 milyon liraya satıyoruz. 90 ayrı makine için 14 ayrı farklı ürün üretebiliyoruz. Türkiye'nin her yerine ürün gönderiyoruz. Yılda 80 ile 100 adet arasında üretim kapasitemiz var. ISO 9002:1994 kalite belgesine sahip ürünlerimize bir yıl garanti veriyoruz.”

KAHVE MOLASI

KAHVERENGİNİN SIRRI

Kansas Üniversitesi Sanat Fakültesi'nde bir deney için bilgisayar yardımıyla duvarların rengi değiştirilebilir hale getirilmiş. Fonda beyaz kullanıldığında insanlar sergide yavaş hareket etmiş. Fon kahverengiye döndüğünde ise insanlar daha hızlı hareket etmişler, müzede daha çok yeri daha az zamanda gezmişler.

Kahverengi insanı hızlandırıyor, bu yüzden fastfood restoranları iç mekanda kahverengi kullanıyor. Kahverengi toprak rengi, bu yüzden kıyafetlerde pek tercih edilmez, çünkü kahverengi giyen insanlar kalabalıkta dikkat çekmiyor

2000 GENEL NÜFUS SAYIMI SONUÇLARINA GÖRE SAYILARIN DİLİYLE KARŞILAŞTIRMALI SAMSUN

DEMOGRAFİK VERİLER

- 1.209.137 nüfusıyla nüfus büyüklüğü itibariyle Türkiye 14.'sü.
- 1.466.655 doğum yeri itibariyle nüfusuyla doğum yeri itibariyle nüfusta Türkiye 8.'si.
- % 0,404 nüfus artış oranıyla nüfus artış hızı itibariyle Türkiye 62'si. (Türkiye ortalaması: 1,828)
- 635.254 şehir nüfusuyla şehir nüfusları itibariyle Türkiye 15.'si.
- % 52,54 şehir nüfusu oranıyla kentleşme oranı itibariyle Türkiye 50.'si. (Türkiye ortalaması: 64,90)
- 9.083 km² alanıyla yüzölçümü açısından Türkiye 31.'si.
- 133 km²'ye düşen kişiyle nüfus yoğunluğu balonundan Türkiye 13.'sü. (Türkiye ortalaması: 88)
- 25,44 ortalama yaşıyla ortalama yaş itibariyle Türkiye 40.'si (Türkiye ortalaması: 24,83)
- % 57,99 bağımlılık oranıyla bağımlılık oranı itibariyle Türkiye 45.'si. (Türkiye ortalaması: 55,10) (sıralama küçükten büyüğe doğru)
- % 83,73 Samsunda doğup Samsunda yaşayan Oranıyla Türkiye 37.'si. (sıralama küçükten büyüğe doğru) (Türkiye ortalaması: 70,82)
- % 93,42 okuma yazma bile oranıyla (erkeklerde) Türkiye 46.'sı. (Türkiye ortalaması: 93,86) (6 ve daha yukarı yaştaki nüfus için)
- % 79,52 okuma yazma bilen oranıyla (kadınlarda) Türkiye 40.'sı, (Türkiye ortalaması; 80,64) (6 ve daha yukarı yaştaki nüfus için)
- 2,55 toplam doğurganlık oranıyla doğurganlık hızında Türkiye 43 .'sü. (Türkiye ortalaması: 2,53) (sıralama küçükten büyüğe doğru)
- %4,8 oranıyla bebek ölüm hızında Türkiye.61.'si (Türkiye ortalaması: 4,3) (sıralama küçükten büyüğe doğru)
- 265.702 hane halkı sayısı hane halkı sayısında Türkiye 12.'si

İbrahim ÇELİK
Genel Sekreter Yrd.
Samsun Ticaret ve Sanayi Odası

80 MİLYON DOLARLIK TÜTÜN İHRACATI TEHLİKEDE

Samsun sigarasını üreten Tekel'i özelleştirmek için çaba harcayan Türkiye, uluslararası sigaralarda vazgeçilmez bir yere sahip olan Samsun tütününü Ermenistan'a kaptırmak üzere. Sektör temsilcileri, 80 milyon dolara ulaşan Karadeniz tütününü ihracatının tehlikede olduğu uyarısını yaparken, hükümeti hem sigarada hem de tütünde marka haline gelen Samsun'u korumaya çağırıyor.

Karadeniz'de yaklaşık 1000 köyde Samsun tipi tütün yetiştiren 60 bin tütün üreticisi aile ise şaşkın.

Ermeni-Kanada girişimiyle kurulan Ermenistan'ın en büyük sigara ve tütün üreticisi olan Grand Holding'e bağlı Ermeni-Yunan ortaklı Masis-Tabak, Türkiye'den yurtdışına çıkarılması yasak olan Samsun tipi yaprak tütün tohumlarıyla yetiştirdiği tütünleri uluslararası piyasalarda 'Samsun Tütünü' adıyla pazarlamaya başladı.

BAT şirketine gelecek yıl tütün vermek için anlaşma yaptığını açıklayan Masis-Tabac yetkilileri, bu yıl 600 bin kilogram Samsun tipi şark tütününü ihraç ettiklerini ancak talebin 2 milyon kilogramı aşacağını duyurdular. Firma yetkilileri bu nedenle 2004'te tütün üreticilerinden önemli miktarda yaprak tütün alarak, yakın gelecekte daha fazla Samsun tütününü ihraç edeceklerini ifade ettiler. 'Ararat' markasıyla sigara üretimi yapan Masis-Tabac'ın internet sitesinde de satışını yaptıkları tütünlerin başında Samsun tütününün yer aldığı belirtiliyor.

ÜRETİM 100 KAT ARTTI

1996'da üretimin sadece 150 bin kilogram olduğu Ermenistan'da Türkiye'den götürülen Samsun tütün tohumlarıyla üretim hızla arttı. Türkiye'de üretici yeterince sahipsiz bırakılırken,

şirket Ermeni üreticiye verdiği parasal desteklerle 6 yıl içinde tütün üretimini 100 kat artırdı. Üretim 1998'de 1 milyon 300 bin kilograma, 1999'da 4 milyon 500 bin kilograma, 2002'de 10 milyon kilograma çıktı. Üretim 2003 yılı ürününde 15 milyon kilograma ulaşması bekleniyor. Üretim büyük çoğunluğunu x Samsun' oluştururken, diğer tür tütünlerin başında ise "Basma", "Jubi-lee", "Burley" türü tütünler geliyor. İran'da sigara fabrikası kurmayı planlayan şirket, ürettiği sigaraların paketinin üzerine " Samsun tütünü" ibaresine de yer vererek ihraç edebilecek.

SAMSUN TÜTÜNÜNÜN ÖZELLİKLERİ

Türk tütünleri standartına göre Samsun-Maden tütününü, küçük boyutlu, geniş yaşmaklı ve açık kırmızı, kırmızı renkli. Samsun-Canik tütününü küçük boyutlu, sığır dili biçimli ve koyu kırmızı, kırmızı ve açık kırmızı renkli, Samsun-Evkaf küçük boyutlu, aşağı karınlı ve kırmızı ve açık kırmızı renkli. Bafra tütününü küçük, kısmen orta boyutlu, hafif omuzlu ve kırmızı, koyu kırmızı renkli. Alaçam tütününü orta, kısmen küçük boyutlu, aşağı karınlı ve kırmızı, koyu kırmızı, açık kırmızı renkli.

ÜRETİCİ ŞAŞKIN

Bafra Ziraat Odası Başkanı Sait KARAGÖL, düşük fiyat üreticiye verilen desteklerin azalması, sözleşmeli üretime geçilmesi gibi yanlış hükümet politikalarından dolayı bölgede tütün üretiminin azaldığını söyledi. Samsun tütününün kalitesi ile ihracat imkanına sahip olduğunu kaydeden Karagöl, ürünün 11 milyon kilogramını ihracatçının aldığı belirtti. Karagöl, "Azerbaycan'ı fındık üretimine yönlendiren Avrupa Birliği,

Ermenistan'ı da tütün dikmeye teşvik ediyor. Hükümetin gerekli önlemi almasını istiyoruz" dedi.

ÖNLEM ALINMIYOR

Tütün eksperleri, Türk tütünleri standartlarına giren tütünlerin tohumunun yurtdışına çıkarılmasının yasak olduğunu belirterek, "Gerekli önlem alınmadığı için tohumlar başka ülkelere kaçırılıyor. Herhangi bir kişi cebine bir avuç tohum alarak yurtdışına götürebilir. Bunu önlemenin yolu polisiye tedbirler değil üreticiye daha iyi fiyat vererek, onların haklarını koruyarak üretimi teşvik etmektir" açıklamasını yaptılar. Samsun tütününün rutubeti! ve Karadeniz bölgesinin toprağında yetiştiğine dikkat çeken eksperler, aynı koşullara sahip Ermenistan'da da bu tütünlerin yetiştirildiğini belirttiler. Eksperler, "Bizde üretim düşerken, Ermenistan'da artıyor. Orada yetiştirilen tütün, Türk üreticisinin ürettiği Samsun tütününe rakip olacak. Ermeni firmanın tütünü 'Samsun' adıyla

pazarlayıp, alıcının da Samsun tütünü diye alması, 80 milyon dolara ulaşan Karadeniz tütünü ihracatını ciddi olarak sıkıntıya sokar" dediler.

TEKEL'E YATIRIM İZNI VERİLSİN

Ege Tütün ve Tütün Mamulleri ihracatçıları Birliği Başkanı Mahmut Özgener, Özelleştirme idaresi Başkanlığı'nın (ÖİB) Tekel'e piyasa koşullarına uyum sağlayabilmesi için yatırım izni vermesi gerektiğini söyledi. Tütün Eksperleri Derneği Başkanı Vakıf Mercimek de Tekelin 1999 yılında yüzde 70.2 olan pazar payını resmi rakamlara göre 2003 yılının ilk 6 ayında yüzde 57.5'e gerilediğine dikkat çekti. Tekel'in pazar payının şu sıralar yüzde 53'e kadar gerilediğini savunan Mercimek, bu pazar gerilemesinde Tekel'in modernize yatırımları yapmaması ve piyasa koşullarında çalışmamasının büyük etkisi olduğunu dile getirdi.

Sinan DOĞAN

Dünya Gazetesi - İZMİR

KAHVE MOLASI

YAŞAMI ARAYIN VE BULUN

İki çocuklu bir aile hafta sonunu piknik yaparak geçirmeye karar verirler. Piknik yerine vardıklarında anne yemeği hazırlarken, çocuklar babalarıyla birlikte yürüyüşe çıkar. Uzun bir yürüyüşten sonra oldukça yorulan küçük çocuk yalvarırcasına bakan gözlerle, "Babacığım çok yoruldum. Lütfen beni kucağında taşıy mısın?" der. Baba; "Ben de yorgunum oğlum" der demez çocuk ağlamaya başlar.

Baba tek kelime etmeden ağaçtan bir dal keser. Dalı bıçakla biçimlendirip, çocuğa zarar vermeyecek biçimde yontar. Sonra dalı oğluna verir.

"Al oğlum, sana güzel bir at" der.

Çocuk sevinçle dal parçasından yontulmuş ata biner ve sıçrayarak, ata vurarak annesinin yanına doğru gitmeye başlar. Babasını ve ablasını geride bırakmıştır bile. Baba gülerek kızına:

"İşte yaşam budur kızım. Bazen zihnen ya da bedenen kendini çok yorgun hissedeceksin. İşte o zaman kendine değnekten bir at bul ve neşe ile yoluna devam et. Bu at bir arkadaş, bir şarkı, bir çiçek, bir şiir yada bir çocuğun tebessümü olabilir."

Yaşamda değnekten atınız hiç eksik olmasın

TÜRK GEMİ İNŞA SANAYİSİ

Ticari balıkçılık, madencilik, enerji, savunma ve turizm gibi ekonomik kullanımlar ile denizlerden daha fazla yararlanılmaya başlandı ülkemizde. Halihazırda uluslararası ticaretin %95'i denizyoluyla yapılıyor. Bu gibi taşımacılığın gerçekleştirilmesinde kullanılan deniz araçlarının ekonomik, teknik ve fiziksel yıpranması dikkate alındığında, bu araçların inşasını ve bakımını sürdüren gemi inşa sektörünün önemini kavrayabiliriz.

Uluslararası ticaretin hacminde meydana gelen bu değişikliklere ilaveten çıkartılan yeni küresel kural ve yönetmelikler, ABD ve AB (Avrupa Birliği) tarafından getirilen güvenlik ve çevre korumasıyla ilgili yeni kısıtlamaların yanı sıra bahis konusu taşımacılık alanındaki artan uluslararası talebi karşılayacak teknelerin yenilenmesi ve bakımlarının yapılması ihtiyacı, gemi inşa sanayisine olan sipariş ve beklentilere yenilerini eklemiş bulunuyor.

Gemi inşacılığı, teknoloji alanında meydana gelen değişikliklere ve gelişmelere karşı son derece duyarlı olup, sonucunda uzmanlaşmış

ve deneyimli mühendislik hizmetlerini gerektirir. Geminin; çelik, makine, boya, kimya, elektrik, elektronik, tekstil ve plastik gibi farklı sanayi ürünlerinin satın alınarak tersanede bir araya getirilmesiyle elde edilen mamul ürün olmasıyla birlikte, çok sayıda yan sanayinin gelişmesini de sağlaması, birçok ülkede stratejik önemini arttırıyor. Nihayet, gemi inşa sanayisi, uzmanlaşmış, çok büyük bir işgücüne gereksinim duyması ve diğer sanayi dallarıyla olan ilişkileri nedeniyle, istihdam oranını artıran bir sektör olma özelliğine de sahip.

Gemi inşa sanayisi, ürün tipine bağlı olarak; gemi ve yat inşası, gemi onarım ve sokumu, gemi donanım sanayileri, çelik konstrüksiyon ve teknik mühendislik hizmetleri gibi diğer alt branşları bünyesinde barındırır.

TÜRK GEMİ İNŞA SANAYİSİNİN TARİHÇESİ

Anadolu gemi inşa sanayisinin geçmişi hakkında tüm bilinenler, 10. asırda Marmara, Karadeniz ve Akdeniz'de faaliyet gösteren 3 tersanenin varlığından ibarettir. Günümüzde Alanya'da görülen 5 gözlü bir tersanede 100 tona kadar ahşap tekneler yapıldığı biliniyor. Osmanlı İmparatorluğu'nun kurulduğu dönemlerde Marmara Denizi'nde 4 tersane inşa edilmiş, bu miktar 17. asrın sonuna kadar Anadolu genelinde 87'ye çıkmıştır.

1455 yılında Haliç'te (eski ismiyle Altın Boynuz) kurulan İstanbul Tersanesi, zamanının en büyük gemilerini inşa edebilecek kapasiteye sahipti ve nitekim bu tersanede, sadece bir yıl içinde 249 tekne inşa edilmiştir, İstanbul Tersanesi günümüzde Haliç, Camialtı ve Taşkızak diye adlandırılan bölgeleri kapsamaktaydı. Böylesine geniş bir alana yayılan İstanbul Tersanesi, o dönemde Gelibolu'dan sonra ülkenin en büyük tersanesiydi. Gelibolu Tersanesi 1513 yılında kapatıldı ve burada bulunan tüm araç ve gereçler İstanbul'a taşındı. Bu eski günlerde kızakların bulunduğu gözlerin üzeri çatıyla kapatılır, böylelikle içerde devam eden inşa çalışmaları, meraklı bakışlardan saklanırdı, İstanbul Tersanesi'ndeki bu gözlerin sayısı 1515 yılında yaklaşık 100'dü.

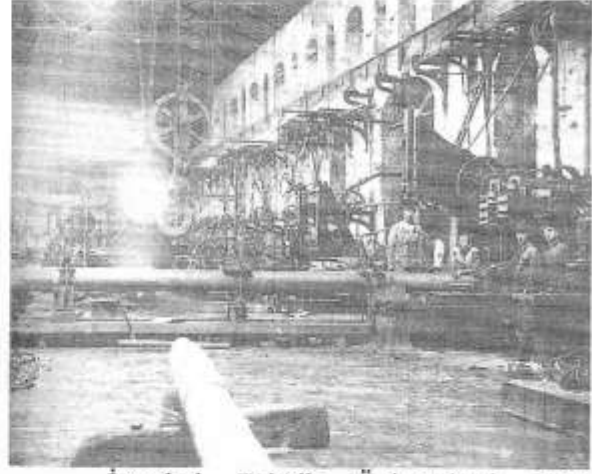
İstanbul Tersanesi bünyesinde 1773 yılında kurulan mühendislik okulu, ülkemizin gemi inşa mühendisliği alanında eğitim veren ilk kuruluşuydu. Bu okul aynı zamanda günümüzdeki İstanbul Teknik Üniversitesi'nin temelini oluşturmuştur. 1700'lü yıllarda bahis konusu tersane, ait olduğu imparatorluk ile birlikte "Duraklama Devri"ni yaşamaya başladı.

Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulmasını müteakip ülkemizdeki gemi inşa sanayisini canlandırmaya yönelik atılan ilk adım, 1928 yılında tesis edilen Gölcük Tersanesi oldu. Tersane, 1934 yılına gelindiğinde ilk teknesini inşa etmeye başlamıştı bile. İkinci Dünya Savaşı esnasında durdurulan gemi inşa faaliyetleri, 1942 yılında tekrar başlatıldı. Bir zamanlar adı İstanbul Tersanesi olan bölgede de Haliç, Camialtı ve Taşkızak tersaneleri faaliyete geçti. Bunlardan ilk ikisi kamuya ve sonuncusu da donanmaya aitti. 1938 yılına gelindiğinde ticari denizciliğin önemi ve geleceği anlaşıldığı için 50,000 dwt kapasiteye sahip gemileri inşa edebilecek büyük bir tersane Pendik'te kuruldu. Ancak o yıllarda başlayan İkinci Dünya Savaşı, çalışmaların takip eden yıllara sarkmasına neden oldu.

Aslında yerel limanlar arasında çalışan gemilerin onarımlarını yapmak üzere 1850'lerde kurulan Hasköy Tersanesi'nde yeri geldiğinde arada sırada da olsa yeni tekneler inşa edilmekteydi. 1950 kalan dönem kamuya ait tersanelerde büyük gelişmelerin yaşandığı bir zaman dilimi oldu. Aynı dönemde özel tersanelerin ahşap tekne inşasından çelik gövde inşasına geçtiği gözlemlendi.

1938 yılına gelindiğinde ticari denizciliğin önemi ve geleceği anlaşıldığı için 50.000 dwt kapasiteye sahip gemileri inşa edebilecek büyük bir tersane Pendik'te kuruldu. Ancak o yıllarda başlayan İkinci Dünya Savaşı, çalışmaların takip eden yıllara sarkmasına neden oldu.

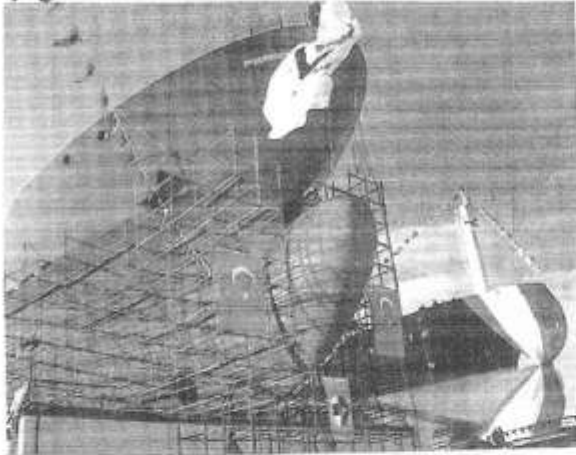

İstanbul Teknik Üniversitesi 1954 yılında Gemi İnşa Mühendisliği bölümünü açtı ve aynı yıl Türk Deniz Mimar ve Gemi İnşa Mühendisleri Odası kuruldu. 1960 yılında Devlet Planlama Teşkilatı'nın kurulmasından sonra meydana gelen gelişmeler Türk Gemi İnşa tarihinde düzenli bir dönemin başlamasına yol açmıştır. Sektör hakkında yeterli bilgiye sahip ve aynı zamanda etkinliğe sahip olan bahis konusu 3 kurumun kuruluşundan sonra, deniz taşımacılığının ve gemi inşa sanayisinin ulusal ekonomilerin büyümesi açısından taşıdığı önem daha iyi anlaşılmaya başlandı. Bu kapsamda, 1963 yılından başlayarak hazırlanan 5 Yıllık Ekonomik Büyüme Planları, deniz taşımacılık ve gemi inşa sektörlerini desteklemek ve geliştirmek amacıyla uygulanmaya başlandı. Türk Deniz Mimar ve Gemi İnşa Mühendisleri Odası, 1962 yılında ulusal klas ve sertifikalandırma kurumumuz olan Türk Loydu'nu (TL kurdu).

Türkiye'deki gemi inşa sanayisi makul şartlarla sağlanan kredilerin ve mali desteğin verildiği dönemlerde büyük canlılığa kavuşmuştu. Bir örnek vermek gerekirse bu dönemde Türkiye, Akdeniz'de en güçlü koster filosuna sahip olmuştu. Öte yandan 6,500 dwt'lik M/V ABİDİN DAVER yük gemisi 1960'da Camialtı Tersanesi'nde inşa edilmişti.

1963 yılında Haliç'te 800 dwt'lik çelik gövdeli tekne inşa kabiliyetine sahip 2 adet özel sektöre ait tersane ve Boğaziçi'nde de yine 2 adet özel sektör tersanesi vardı. Haliç kıyıları boyunca, sahil şeridinin dar olması nedeniyle, sadece 100 m uzunluğundaki küçük tersanelerin faaliyetine izin verilmiştir. 1975 yılında kamuya ait Pendik, Camialtı, Haliç, Hasköy, İstinye ve Taşkızak tersanelerine ilaveten faaliyet gösteren 7 özel sektör tersanesi vardı. Zamanında en önemli kamu yatırımı olan Pendik Tersanesi'nin inşası 1969 yılında başlatıldı. 1980 yılına gelindiğinde sadece birinci başlangıç aşaması kullanıma açılabilmişti.

1980 ve 1985 yılları arasındaki dönemde Avrupalı donatanlar; yakınlığı, teşvikler ve mali olanaklar nedeniyle Türk tersanelerini yeğlemeye başladı. Bu dönem bugün Türk Gemi inşa sektörünün Altın Çağı olarak anılır.

Gemi inşa sanayisinin kamu hakimiyetinde olduğu dönemlerden sonra, yani 70'li yıllarda, özel sektör tersaneleri faaliyetlerini daha da artırarak, yeni bir ivme kazandılar. 80'li yıllarda ise, iyice gelişen yeni özel sektör tersaneleri Tuzla Körfezi'ndeki kamu arazileri üzerinde gemi inşa etmeye başladılar.

Yine 80'li yıllarda yat turizminde yaşanan patlama sonucu özellikle Türkiye'nin güney kıyılarında yeni yat inşa faaliyetleri gelişmeye başladı.

80'li yılların sonuna doğru Avrupa'da işçilik maliyetlerinin artması üzerine bu ülkelerdeki tersaneler ellerindeki işleri Uzak Doğu ve Doğu Avrupa ülkelerine kaptırdılar.

1980 ve 1995 yılları arasındaki dönemde Avrupalı donatanlar yakınlığı, teşvikler ve mali olanaklar nedeniyle Türk tersanelerini yeğlemeye başladı. Bu dönem bugün Türk Gemi inşa sektörünün Altın Çağı olarak anılır.

1985 ile 1989 yılları arasında 26,000 dwt kapasiteye sahip dökme yük gemileri Polonya namına inşa edildi. Ayrıca, Türkiye'de şimdiye kadar inşa edilen en büyük tekne olma özelliğini taşıyan iki adet 75,000 dwt dökme yük gemilerinin inşası tamamlandı. Pendik'te 35,000 BHP gücüne kadar dizel makineleri imal eden bir fabrika faaliyete geçirildi. Aynı dönemde Pendik Tersanesi'nin 170,000 dwt kapasiteye kadar gemilerin inşasına olanak sağlayan 300m x 70m boyutlarında bir kuru havuz içeren ikinci aşaması tamamlandı. Üstüne üstlük, yine aynı dönemde özel sektör tersaneleri yurtdışından bir çok yeni inşa siparişi aldı.

İlk Bilgisayar Destekli Tasarım (CAD) uygulaması, 1986 yılında İstanbul Teknik Üniversitesinde yapıldı ve kullanımı 90'lı yılların sonlarına doğru tüm kamu ve özel sektör tersanelerine yayıldı. Günümüzde tersanelerimizin çoğunda AutoCAD, Tribon hull ve donatım yazılımları kullanılmakta.

Yandan kaydırarak denize indirme yöntemini kullanmak suretiyle yeni gemi inşa eden ve bu arada da çok sayıda onarımı gerçekleştiren bir kamu tersanesi olan İstinye, kirlenmeye neden olduğu gerekçesiyle maalesef 1991 yılında kapatıldı.

1994 yılında yaşanan ekonomik sıkıntılar sonucunda alınan kararlarla kamu malı olan Haliç, Camialtı ve Alaybey tersaneleri de kapatıldı. Ancak daha sonraları alınan karar iptal edildi, hiçbir yatırıma ve reorganizasyona gidilmeden üretimi sürdürmelerine izin verildi. 1999 depreminde Donanmaya ait Gölcük Tersanesi'nin büyük hasar görmesi üzerine ve Pendik ve İzmir'deki Alaybey, kamu tersaneleri askeri kullanıma tahsis edildi. Daha sonraları Pendik Tersanesi'nin ismi İstanbul Tersanesi olarak değiştirildi.

Geçtiğimiz yıllarda ulusal gemi inşa sanayimizi desteklemek ve geliştirmek yolunda büyük gayretler sarf edildi.

Denizcilik Müsteşarlığı 1995 yılında yayınladığı teknik içerikli bir kararname ile gemi inşa sanayisini detaylı tasarım projeleri, kontrol mühendisliği hizmetleri ve sanayinin izlenmesi yoluyla desteklemeyi öngördü.

AB'nin 2,5 ile 24m boyundaki gezinti teknelerine uygulanacak CE kuralı 2002 yılında yayımlanan başka bir kararnameyle yürürlüğe sokuldu.

ISO 9000 kalite garanti sertifikalandırma yöntemi 90'lı yılların sonuna doğru, iyi eğitim görmüş deneyimli gemi inşa mühendislerinin gayretleriyle ihdas edilerek tersanelerimizce alınması zorunlu hale getirildi. NATO AOAP 4 sertifikalandırma sisteminin yardımıyla tersanelerimiz donanma gemilerinin inşasına başladı. Bugün tersanelerimizin 11'i ISO 9000 ve 4'ü AOAP 4 sertifikalarına sahiptir. 90'lı yılların ortalarında ortalama 2 yıl süren gemi inşaatları, günümüzde 1 yıla indirilmiştir.

GÜNÜMÜZDE TÜRK TERSANELERİ

Günümüzde tersanelerimizi 3 grupta sınıflandırmak mümkün; özel sektör tersaneleri, kamu tersaneleri (Haliç ve Camialtı] ve donanma tersaneleri (Pendik, Alaybey ve Taşkızak). Tersanelerimiz 3,000 ile 25,000 dwt arasındaki gemileri inşa etmeye uygun orta büyüklükte tesisler olup, 170,000 dwt kapasiteye sahip Pendik Tersanesi, donanmanın yeni inşa gereksinimini karşılıyor.

Kamu Tersaneleri: Günümüzde İstanbul'da Haliç ve Camialtı tersanelerinden oluşmaktadır.

Haliç Tersanesi: içinde 2 yeni inşa kızağı, 3 kuru havuz (153,118 ve 83 m) ve bir döküm atölyesi bulunan bu tersane, 69,000 m²'lik bir alan üzerine kurulmuştur, işlerin yoğun olduğu dönemlerde çalışan sayısı 1,300 kişiye kadar çıkmaktadır.

Camialtı Tersanesi: Haliç kıyısı kenarında bulunan bu tersane yaklaşık 72,000 m²'lik bir alana sahiptir, içinde birisi 91, diğeri 140 m uzunluğunda 2 kızak vardır. 18,000 dwt kapasiteye kadar gemi inşaatı yapan bu tesiste işlerin yoğun olduğu dönemlerde çalışan sayısı 1,000 kişiye kadar çıkmaktadır.

Özel Sektöre Ait Tersaneler: Ülkemizde yeni inşa ve onarım işlerini yapan özel sektör tersanelerinin toplam sayısı 43'tür. Yeni inşa tersanelerinin 25'i Tuzla, 2'si İzmit, 1'i Gelibolu ve 1'i de Ereğli'dedir. Tuzla'daki tersaneler, Hazine'den 49 yıllığına kiralanılan araziler üzerine inşa edilmiştir. Ulusal yeni inşa üretiminin %95'i bu tesislerden çıkmaktadır. Arsaların büyüklüğü 4,000 ile 90,000 m² arasında, kızak uzunlukları da 50 m'den 130 m'ye kadar değişmektedir. Aslında 25,000 dwt kapasiteye sahip olmalarına rağmen günümüze kadar 16,000 dwt kapasiteye sahip gemiler inşa etmişlerdir.

DONANMAYA AİT TERSANELER

Taşkızak Tersanesi: Altın Boynuz (Haliç) kıyılarında bulunan bu tersane daha ziyade hızlı devriye botlarının inşaatında uzmanlaşmıştır.

Pendik İstanbul Tersanesi: En son gemi inşa teknolojisiyle donatılmış bu tersane Tuzla yakınlarındaki Pendik sahillerinde 953,000 m²'lik bir alan üzerine inşa edilmiştir. 300 m uzunluğunda bir kuru havuza ve 450 tonluk gezer vince sahip olan tesiste tek parça halinde 170,000 dwt'ye kadar tekneler inşa edilebilmekte olup senelik yeni inşa kapasitesi 140,000 dwt'dir. Tersane oksijen, nitrojen, asetilen gibi maddelerin lojistik desteğinde kendisine yeterlidir. Ayrıca tesiste bir boya fabrikası, sıcak daldırma galvaniz atölyesi ile basınçlı hava sistemi bulunmaktadır. Bu ülkemizin en büyük tersanesinde, büyük gemilerin tekrar inşa edilmeye başlamasını bütün kalbimizle diliyoruz.

Alaybey Tersanesi: Ege Denizi kıyılarında bulunan bu tek tersane yüzer havuz onarımlarının yanı sıra küçük tekne yapımı kabiliyetine de sahip.

KLAS KURULUŞLARI

Türkiye'de ABS, DNV, BV, GL, LRS ve RINA'nın yanı sıra hemen hemen tüm klas kuruluşlarının ofis ve sörveyörleri bulunuyor. BV ve TL proje onaylama işlerini yürütüyor. Bu klas kuruluşlarında yaklaşık 60 gemi inşa mühendisi çalışıyor. 1962 yılında kurulan TL, gün geçtikçe artan sayıda teknenin klaslandırmasını yaptığı gibi, ayrıca tersanelerin ve alt-sanayi kuruluşlarının kalite garanti akredisyonlarına da yardımcı oluyor.

TASARIM VE MÜHENDİSLİK HİZMETLERİ

Herkesin bildiği gibi mühendislik teknolojilerin yaratılması, geliştirilmesi ve uygulanması sorumluluğunun bulunduğu bir ihtisas alanıdır. Dolayısıyla mühendislerin teknolojik yükümlülüğü vardır, işte bu nedenle tersaneler deniz mimarlarıyla gemi inşa mühendislerini istihdam etmek zorundadır. Türkiye'de deniz mimarlarını ve gemi inşa mühendislerini eğitip mezun eden 3 üniversitenin gemi inşa mühendisliği bölümü vardır.

Günümüzde bu mesleği icra edenlerden oluşan odamıza 1,600 gemi inşa mühendisi kayıtlı olup, bunlardan 600'ü doğrudan tersanelerce istihdam ediliyor.

Halihazırda Sedef, Çelik Tekne ve Marmara tersanelerinin kendilerine ait temel ve üretim tasarım ofisleri bulunuyor. Diğerleri ise piyasadaki diğer tasarım firmalarıyla çalışıyor. Odaya şimdiye kadar 50'den fazla tasarım bürosunun kaydı yapılmış ve bu bürolarda çalışan gemi inşa mühendisi sayısı 40'tır. Bu tasarım firmalarının bazıları yeni inşa siparişi ve gemi piyasası alanında faaliyet gösteren brokerlerle çalışıyor.

İstanbul Teknik Üniversitesi'ndeki gemi model deney havuzu, sahip olduğu yılların deneyimiyle Türk gemi inşa sektörüne hizmet vermeye sürdürüyor.

ÜRÜNLER

Tersanelerimizde üretilen değişik büyüklükte özel tasarım tekneleri yerli ve yabancı donatanlara teslim edilmiş durumda. 1995 yılında Deniz Kuvvetleri'ne teslim edilen 15,000 dwt'lik onarım gemisi, bu başarıların bir örneğidir. Bunun yanı sıra kamuya ait tersanelerde üretilen 18,000 dvvt'lik genel maksat teknesi, 26,000 ve 75,000 dwt'lik dökme yük gemileri, yolcu/araba feribotları, özel sektöre ait tersanelerinde seri imalatla üretilen 4,200 dvvt'lik yüksek buzkıran sınıfı kereste gemileri, 1,150 TEU'luk konteyner gemisi, yerli tasarım 10,000 dwt'ye kadar değişik tonajda kimyasal tankerler, özel maksat römorkörleri, hızlı feribotlar ile arabalı vapurlar, Donanmaya ait tersanelerde inşa edilen firkateynler, sahil muhafaza botları, mayın tarama gemileri ve

denizaltılar sanayinin esnekliğini gösteren kanıtlardır.

GÜNÜMÜZDE GEMİ İNŞA SANAYİSİ

Ülkemizin gemi inşa sanayisinin dünya genelinden aldığı pay %1'den azdır. Halihazırdaki sipariş listesi de payımızın %0.5'den az olduğunu gösteriyor maalesef. Güney Kore ve Japonya'nın ardından Çin tersanelerinin aldığı siparişlerde de büyük artış olduğu gözleniyor.

Halihazırda tersanelerimizde Alman, İngiliz, Hollanda, İspanyol, İtalyan ve Danimarka donatanları adına inşa edilen, tonajları 3,000 ile 8,000 dwt arasında değişen 32 tane kimyasal tanker var. Bunlara ilaveten kapasiteleri 6,000 ile 12,000 dwt arasında değişen 4 konteyner gemisi toplamı 260,000 dvvt'ye çıkartıyor. Böylelikle tersanelerimizin kapasite kullanım oranı yaklaşık %50'ye ulaşmış durumda. Çok sayıda mega-yat inşası bir başka önemli faaliyet alanı.

Dünya Sipariş Listesi

	Ülke	Gemi	Tersane	dwt
1	Güney Kore	478	13	45.200.000
2	Japonya	566	69	39.600.000
3	Çin	328	49	13.900.000
4	Hırvatistan	45	6	2.400.000
...	.....	....	....	....
17	Türkiye	56	18	400.000
	Toplam	2.007	155	115.260.000

BEKLENTİLER

21i geçen yaş ortalaması ile dünya ortalamasının çok üzerinde olan Türk ticaret filosunun 17 yaş ortalamasını tutturabilmesi için gençleştirilmesi gerekiyor. Bunun gerçekleşmesi halinde kendi tersanelerimizde inşa edilmesini beklediğimiz yaklaşık 300,000 dvvt'lik yeni inşa kapasitesi yaratılacak demektir. Ayrıca, önümüzdeki 5-10 yıllık süre içinde hurdaya ayrılması gereken tankerler ile yaşanmakta olan dünya ticaret filosu gemi inşa sanayimizin önündeki önemli fırsatlardır.

SONUÇ

Cazip mali kaynakların bulunmasında karşılaşılan sıkıntılar ve yakın bir tarihte

çözümlemesini beklediğimiz kontur garanti sorunu bir yana bırakılacak olursa, tersanelerimizin sahip olduğu avantajları aşağıdaki gibi sıralayabiliriz:

- Avrupalı donatanlara ve makine/ekipman üreticilerine çok yakın olması.Gemi inşasına son derecede uygun mutedil iklim şartları.
- Komşu Kara Deniz ülkelerinden sağlanan düşük fiyatlı çelik (Çin tersaneleri çeliği 330 dolar/ton fiyatla satın alırken, Türkiye'ye maliyeti sadece 230 dolar/ton'dur)
- İşçilik maliyetlerinin düşük olması.

Metin KONCAVAR

Gemi İnşa Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu Başkanı

Deniz Ticareti Dergisi Ocak-2003

- Kolay tasarım değişiklikleri ile ısmarlama tekne imalatını mümkün kılan tasarım esneklikleri.
- Yan sanayi ürünlerinin düşük fiyat, yüksek kalitede olması.

21'i geçen yaş ortalaması ile dünya ortalamasının çok üzerinde olan Türk ticaret filosunun 17 yaş ortalamasını tutturabilmesi için gençleştirilmesi gerekiyor. Bunun gerçekleşmesi halinde kendi tersanelerimizde inşa edilmesini beklediğimiz yaklaşık 300,000 dwt'lik yeni inşa kapasitesi yaratılacak demektir.

KAHVE MOLASI

ADA

Bir zamanlar, bütün duyguların üzerinde yaşadığı bir ada varmış: Mutluluk, Üzüntü, Bilgi ve tüm diğerleri, aşk dahil. Bir gün adanın batmakta olduğu duygulara haber verilmiş. Bunun üzerine hepsi, adayı terk etmek için sandallarını hazırlamışlar. Aşk, adada en sona kalan duygu olmuş. Çünkü, mümkün olan en son ana kadar beklemek istemiş. Ada neredeyse battığı zaman, Aşk yardım istemeye karar vermiş.

Zenginlik, çok büyük bir teknenin içinde geçmekteymiş. Aşk,"zenginlik, beni yanına alırmısın" diye sormuş. Zenginlik,"Hayır, alamam, teknemde çok fazla altın ve gümüş var, senin için yer yok" demiş. Aşk, çok güzel yelkenlinin içindeki Kibirden yardım istemiş."Kibir lütfen bana yardım et" "Sana yardım edemem aşk"

Sırılsıklamsın ve yelkenlimi mahvedebilirsin" diye cevap vermiş kibir. Üzüntü yakınlardaymış.

Ve Aşk yardım istemiş. "Üzüntü seninle geleyim."

"Of aşk, o kadar üzgünüm ki, yalnız kalmaya ihtiyacım var."

Mutlulukta Aşkın yanından geçmiş o kadar mutluymuş ki, Aşkın çağrısını duymamış. Aşk birden bir ses duymuş.

"Gel Aşk! Seni yanına alacağım." Bu aşktan daha yaşlıca birisiymiş. Aşk o kadar şanslı ve mutlu hissetmiş ki kendini Onu yanına alanın kim olduğunu öğrenmeyi akıl edememiş.

Yeni bir kara parçasına vardıklarında, Aşk'a yardım eden, yoluna devam etmiş.

Ona ne kadar borçlu olduğunu fark eden Aşk, bilgiye sormuş;

"Bana yardım eden kimdi"

"o Zamandı" diye cevap vermiş Bilgi.

"Zaman mı? Neden bana yardım etti ki? diye sormuş aşk.

Bilgi gülümsemiş: "Çünkü sadece Zaman Aşkın ne kadar büyük olduğunu anlayabilir.."

TAŞKENT-ANKARA-WASHINGTON HATTINDA NELER OLUYOR?

Birkaç aydır Gürcistan ve Azerbaycan'da yaşanan gerginlikten sonra harareti yükselen bölgenin önemli bir durağı olan 'Özbekistan'a yıllardan bu yana ilk defa Başbakan düzeyinde protokolle 'çıkarma' yapıyoruz. Perşembe sabahı (dün sabah) BAŞBAKAN ERDOĞAN'la beraber, aralarında bendenizin de bulunduğu yaklaşık 200 kişilik işadamı ve de kalabalık bir medya ordusu Taşkent'e geldik. Gezinin rutini bilahare, şimdi, arka planına bakalım;

5 yıl önceye dönelim. Özbekistan Cumhurbaşkanı İslam Kerimov'a suikast girişiminde bulunuldu, Taşkent sokaklarında birbiri ardına bombalar patladı ve Kerimov'a yapılan suikastın ardında ERK Partisi Lideri Muhammed Salih ile beraber bir grup Türk işadamlarının da (aralarında Enver Altaylı'nın da olduğu) bulunduğu iddiası Özbekistan ve Türkiye arasında diplomatik sıkıntıya neden oldu. Kerimov'a düzenlenen suikast girişimi nedeniyle Türkiye-Özbek ilişkileri gerildi, iki ülkenin ticaret hacmi geriledi

Özbekistan'a yatırım yapan Türk işadamları arasında kimler yok ki; Koç, Alarko, Tekfen, Enka, Yüksel İnşaat, Bursel, Yazeks, Sabancı. Rezerv ve kalite açısından dünyanın en iyilerinden olan 'ÖZBEK PAMUĞU ve ALTIN' ise ne yazık ki sadece dünya devlerinin (Amerikalılar ve de İsviçreliler) elinde uluslararası piyasalara sunuluyor hala... İşte bu arka planda, 5 yıldan sonra Özbekistan'a yapılan Başbakan düzeyinde gerçekleşen TÜRK ÇIKARMASI oldukça derin manalar içeriyor. Ayrıca

WASHINGTON, TÜRKİYE ÜZERİNDEN Mİ JEST YAPACAK?

Özbekistan, Afganistan'a olan sınır komşuluğu nedeniyle Amerikalılar'ın bölgedeki en önemli üssü. Kerimov, Washington'da çok sevilen bir lider. Ve... Şu günlerde Afganistan'da yine işler-sokak karışıyor. Bu arada Rus lider Putin, Özbekistan ve Tacikistan üzerinde nüfuzunu artırmak için kolları sıvamış durumda. İşte

Güler KÖMÜRÇÜ

gulerkomurcu@haberturk.com

gulerkomurcu@usa.net

bu yeni durum karşısında Washington'un şahinleri de bölgedeki özellikle de Afganistan'daki konumlarını güçlendirmek için 'yeni askeri birlikler' göndermek istiyorlar. Yeri gelmişken; Washington, Afganistan'a stratejik ortağının (!) askerini yani TÜRK ASKERİNİ göndermek istiyor, dikkat... Uzun lafın kısası, bölgedeki son gelişmelerden tedirgin olan Washington, Özbekistan'la ilişkilerde 'TÜRKİYE ÜZERİNDEN' jestleşme dönemini başlattı da diyebiliriz sevgili okur.

Ve Washington'dan bir uzman analizi, Taşkent'e hareket etmeden önce, Washington'un önemli düşünce üretim merkezi NIXON Center'in uluslararası güvenlik ve enerji programları direktörü Zeyno Baran'a, Özbekistan-Türkiye ilişkileri yeni döneme dair yorumunu sordum, Zeyno'nun notları çok önemli, dedi ki;

ÖZBEKİSTAN ÖNEMLİ BİR İSLAM MERKEZİDİR...

'Zamanlama açısından bu gezinin Türkiye'de bombaların ardından olması çok önemli. İki ülke de radikallerle, aşırı dincilerle nasıl baş edeceklerini bulmaya çalışıyorlar ama bu mücadelede, Özbekler daha deneyimli. Özbekler'in başlattığı çok önemli bir program var: Devlet kontrolünde din ve kuran eğitimi. Radikallerin elinden kurtarılıyor genç kafalar. Kabul etmek gerekir ki Türkiye'de insanlar, İslam hakkında doğru dürüst bilgi sahibi olmadan yetişiyorlar, o nedenle de adamlar gidip din adına cinayet işleyebiliyorlar. Türkiye, Hilafeti bitiren ülkedir. Özbekistan, Buhara ve Semerkant da İslam'ın önemli merkezlerindedir... İki ülke de Arap kültüründen-Wahabizm'den uzak, farklı bir İslam sosyolojisinden geliyor ve bu açıdan Taşkent-Ankara arası ilişkilerin seyri, Erdoğan'ın gezisi çok önemlidir.' Evet, Washington'dan Zeyno Baran'ın analizi böyle. Taşkent notlarına devam edeceğim.

BÜYÜK SERMAYE VE SÖMÜRÜ DÜZENİ

Büyük sermaye ve onun öncü gücü çok uluslu şirketler (Ç.U.Ş) soğuk savaş sonrasında egemenliklerini artırdılar. Çok uluslu şirket tanımı yanlış bir tanımdır. Ç.U.Ş'ye küresel ve kozmopolit bir görüntü vermek için çok uluslu denilmiştir. Bunlar Batı kapitalizminin yeni silahlarıdır; Batı kapitalizminin dünya üzerindeki mutlak egemenliklerini sağlamak için donatılmışlardır. Bunlara "Batı kapitalizminin silahşörleri" adına vermek daha doğru olur.

Birkaç ay önce yayınladığım, Dünya'da ve Türkiye'de Büyük Sermaye adlı kitabımda büyük sermayenin (ve holdinglerin) küresel olanaklarını Batı kapitalizmi ve onların halkları adına, dünya nüfusunun %85'ini sömüren güçler olduğunu Türkiye'den de örnek vererek anlatmaya çalıştım.

-ABD'ki, AB'deki büyük şirketler dış dünyayı sömürdükleri için ABD ve AB içinde iktisadi refahı arttırabiliyorlar. ABD, bilgisayar, uçak şirketi, Almanya'nın, İngiltere'nin otomotiv, ilaç şirketi az gelişmiş ülkeleri sömürürken işveren de, işçi de, mühendisi de, bu sömürüden payını alıyor. Son 40 yılın istatistikleri bunu kanıtıyor.

Bu nedenle ABD'nin kişi başına yıllık geliri 43 bin dolar olabiliyor, Batı Avrupa'nınki ise 30 bin Euro'ya varıyor. Teknik deyimi ile Batı kapitalizmi içinde mikro ve makro maksimizasyonlar örtüşebiliyor. Bu örtüşmenin sebebi olarak da dünyada kurmuş oldukları "sömürü düzeni" ortaya çıkıyor.

-Buna karşılık Türkiye, Mısır, Arjantin, Brezilya, Meksika gibi ülkeler de "yerli büyük sermaye" yani yerli holdingler farklı bir görüntü veriyorlar. Az gelişmiş ülkelerde holdingler kazanırken ulusal ekonomiler kaybediyor.

Yani mikro ve makro maksimizasyonlar örtüşmüyor. Peki bunun sebepleri nedir?

1) Yerli holdingler aslında yerli (ulusal) değil.

2) Yerli sanılan bu kuruluşlar Batı kapitalizminin bir çok uluslu şirketi ile beraber çalışırlar.

3) Bu "beraberlik", karşılıklılık esasına dayanmaz.

Yerli holding, dışarıdaki Ç.U.Ş'ye tek yanlı bağlanmıştır.

4) Bu tek yanlı bağımlılık "yerli holdingi" ticari, mali, teknolojik, siyasi, ideolojik olarak da "dışardaki dev şirketlere" bağlar.

5) İşte bu nedenle bizdeki bazı gayri milli büyük sermaye çevreleri Kıbrıs'ı verin, Ege'ye bulaşmayın, Patrikhane'yi baş tacı yapın, Atatürk'ü unutulmuş demektir.

Çünkü "kendileri dışarıya tek yanlı bağlanmışlardır": "Ülkelerini de aynen kendileri gibi Batı kapitalizmine tek yanlı bağlamak isterler."

Ülke de tek yanlı bağlansın ki "kendi durumları sırtımasın", "ülkenin genel bağımlılığı içinde göze batmasın."

Kendileri Batı kapitalizminin yerli uzantıları, ajansları durumuna geldikleri için ülkelerini de bağlamak isterler. Ne mi yapıyorlar?

1) Önce yabancı ortaklarla (ÇUŞ'la) birlikte iç piyasayı bir sömürge pazarı haline getirirler.

2) İç siyasetin, siyasi partileri, siyasetçileri (ÇUŞ'lar) adına güdümleri altına alırlar.

3) Ülkenin kültürü, hatta dini bile "dış odakların güdümünde olmalıdır." Yerli holdinglerin kimliklerine uygun biçimde.

4) Hatta ülkenin ulusal ordusu bile "gayri milli" hale getirilmelidir.

Kısacası bütün ulusal öğeler ortadan kaldırılmalıdır.

- Ulusal iç ve dış politika olmamalıdır. İktisattan eğitime, kültürden müziğe kadar her şey gayri milli olmalıdır, aynen kendileri gibi.

-Ordunun da ulusal çizgiden çıkartılması gerekir. Hatta bu uğurda "yerli hükümetler" dış güçler ile rahatlıkla iş birliği yapabilirler.

- Soğuk savaş sonrasında Türkiye üzerinde oynanan oyunlar, Arjantin, Venezuela,

Endonezya, Irak gibi ülkelerde dayatılmak istenen politikalar en güzel örneklerdir. Az gelişmiş ülkelerde yerli büyük sermaye ve holdingler dışardakilere tek yanlı bağlandıkları için ekonomide, siyasette, kültürde, savunmada kendi ülkeleri aleyhine, "dışardakilerin istediklerini" yerine getirmeye başlarlar. Batı kapitalizminin Türkiye'de yürütmekte olduğu emperyalist politikalarla sermaye

çevrelerinin işleri giderek büyümektedir. Dünyada ve Türkiye'de Büyük Sermaye kitabımda bu işleyişin bilimsel esaslarını ortaya koymaya çalıştım. Öğrencilerin ve genç araştırmacıların bu konuya eğilmelerinde yarar olduğuna inanmaktayım. Ancak sömürülen ülke düşünür ve araştırmacılarının çalışmalarında ortaya çıkabilecektir.

Prof.Dr. Erol MANİSALI
İstanbul Üniversitesi

KAHVE MOLASI

YAPTIĞINIZ İŞE İMZANIZI ATIN

Barbara süpermarket çalışanlarına hitap ettikten yaklaşık üç ay sonra bir akşam üstü telefonu çaldı. Arayan kişi adının Johny olduğunu ve marketlerden birinde kasada müşterilerin torbalarını doldurmalarına yardım ettiğini söyledi. Ayrıca Down sendromu olduğunu belirtti ve "Barbara, anlattıkların hoşuma gitti!" dedi. Johny, konuşma yaptığı günün gecesi eve gittiğinde babasından kendisine bilgisayar kullanmayı öğretmesini istemişti. Bilgisayarda, babasıyla birlikte üç sütunlu bir tablo yaptılar. Şimdi her akşam eve gittiğinde bir "günün sözü" buluyor. Bulamadığı zaman da bir tane "uyduruyor!" Sonra bu sözü bilgisayarda yazıyor, bir kaç tane çıktı alıyor, onları kesiyor ve her birinin arkasına ismini yazıyor. Ertesi gün müşterilerin torbalarını "zevkle" doldururken, her birinin torbasına günün sözünden bir tane koyuyor ve böylece yaptığı işe içten, eğlenceli ve yaratıcı bir biçimde imzasını atıyor. Bu konuşmadan bir ay sonra marketin müdürü beni aradı. "Barbara bugün olanlara inanamayacaksınız" dedi. Sabah markete gittiğimde Johny'nin kasasının önündeki kuyruk diğerlerinin üç katıydı! Bağıra çağıra etrafa emirler yağdırmaya başladım: 'Daha fazla kasa açın. İnsanları buradan daha çabuk çıkarın!' Ama müşteriler 'Hayır. Biz Johny'nin kasasında beklemek istiyoruz. Günün sözlerinden almak istiyoruz!' dediler.

Müdürün söylediğine göre bir kadın müşteri onun yanına kadar gelmiş ve "Eskiden markete haftada bir gelirdim, ama şimdi buradan her geçişimde uğruyorum, çünkü günün sözlerinden almak istiyorum" demişti. Son olarak müdür bana "Marketteki en önemli kişi kim biliyor musun?" Diye sordu. Elbette Johny'di. Aradan üç ay geçti ve marketin müdürü beni yeniden aradı. "Sen ve Johny marketimizde büyük bir değişim yarattınız" dedi. "Şimdi çiçek bölümündeki bütün sapı kırık çiçekleri ve kullanılmayan yaka çiçeği buketlerini yaşı geçkin kadınların ya da küçük kızların yakalarına ilştiriyorlar. Et paketleme bölümündeki bir elemanımız Snoppy seviyormuş ve 50.000 tane Snoppy çıkartması getirmiş. Her et paketinin üzerine bir çıkartma yapıyor. Hem biz, hem de müşterilerimiz çok eğleniyoruz. "Eğer sizden sokakları süpürmeniz istenirse, Michelangelo'nun resim yaptığı, Bethooven'in beste yaptığı veya Shakspeare'in şiir yazdığı gibi süpürün. O kadar güzel süpürün ki gökteki ve yerdeki herkes ,durup "Burada işini çok iyi yapan büyük bir çöpçü yaşıyormuş " desin.

Martin Luther King

DİKKAT "E" VAR!

Eşimin mutfaktan, anaokuluna giden beş yaşındaki tazımı kastederek; "Öğretmeni yarına İpeğin beslenmesine koymak için sosisli veya salamlı sandviç, meyva suyu veya kola, bisküvi istemiş, lütfen bir zahmet aliver..." demesiyle irkildim. Aklıma bu gıda maddelerinde yoğun olarak kullanılan ve halk arasında kısaca "E'ler diye bilinen gıda katta maddeleri ile ilgili iddialar geldi. Ben bu iddiaları bile bile beş yaşındaki tazıma salam, sosis, hazır meyva suyu, kola veya bisküvi alabilir miydim?...

İsterseniz bu konuda geçtiğimiz Ağustos ayında Hacettepe Üniversitesi Su Ürünleri Fakültesi Öğretim Üyelerinden Doç. Dr. Mustafa TÜRK-MEN'in Çatımız Dergisi'nde yayınlanan "Kanserojen Katkı Maddeleri" başlıklı yazısını sizlerle paylaşayım. Türkmen yazısına şu uyan ile başlıyordu; "Sağlığınız için lütfen bir gıda maddesi satın almadan önce ambalajın üzerini dikkatlice okuyun". Mustafa TÜRKMEN yazısında devamla, piyasada satılan hazır gıda maddelerinin insan sağlığını ciddi bir şekilde etkileyecek katta maddeleri içerdiğini, ancak hiçbir kola firmasının katta maddelerinin tesbiti için analiz izni vermediğini ve tüm çabalara karşın bunların medya aracılığıyla ilan edilmediğini belirtiyor. TÜRKMEN bunun nedeninin ise günümüzde gıda sektörüne büyük tröstlerin hatam olmasında aranması gerektiğini belirtiyor. Doç Dr. Mustafa TÜRKMEN yazısında, "Son yıllarda kanser vakalarının neden devamlı artış gösterdiğini hiç düşündünüz mü? Siz çocuğunuza kanserojen madde içeren gıda almak ister misiniz?" diye soruyordu.

Sevgili tüketiciler, asbest maddesinin kansere yol açtığı 1970'li yıllara kadar bilinmiyordu. Bilim adamlarının belirttiğine göre bu yıllarda yoğun olarak asbest etkisine maruz kalanlarda kanserojen ettaler 2000'li yıllarda ortaya çıkabilecekti. Baz istasyonları ve cep telefonlarının yaydığı elektromanyetik dalgaların "zararsız" olduğuna dair uyutmalar, bu dalgaların daha geçenlerde Uluslararası Kanser Araştırma Ajansı (IARC) tarafından "muhtemel kanserojenleri içeren 2-B Grubuna" alınmasıyla sonuçlandı. Unutmayalım ta her sigara içen kanser olmuyor ama sigaranın kanser yaptığı artık tıp tarafından saptanmış bir gerçektir.

Sevgili tüketiciler, yavrularımız için hepimiz kendi kendimize şu soruyu sormaktan kaçınmayalım; "Milyonda bir olasılık da

olsa yaşamını ve geleceğini ulu Tanrı'dan emanet aldığımız minicik yavruları gelecekte kanser riski ile karşı karşıya bırakma hak ve özgürlüğünü bize kim verdi?..."

Ve ben tüm bu iddiaları bilen bir baba olarak; beş yaşındaki kızıma nasıl salam alabilirim, nasıl meyve suyu, kola, çokokrem bisküvi alabilirim?... Ya siz?... Ne dersiniz?...

Sevgili tüketiciler, sizlere Doç. Dr. Mustafa TÜRKMEN'in yazısından aldığımız Gıda Katkı Maddeleri Listesini sunuyorum. Benim önerim bu listeyi kesip çantanızın, cüzdanınızın bir köşesinde saklayarak, her alışverişte çıkarıp tekrar tekrar bakmanızdır; zira unutmayalım ki yaşam olasılıklara bırakılamayacak kadar önemli ve ciddi bir iştir.

ŞÜPHELİ KATKILAR

E 125, 141, 150, 153, 171, 172, 173, 200, 220, 222, 223, 224, 240, 241, 250, 320, 321, 338, 339, 340, 341, 407, 461, 460, 466, 477, 605 (Bu katta maddeleri ile ilgili araştırmalar sürmektedir.)

TEHLİKELİ KATKILAR

E 102, 311, 312 (Bu katkı maddeleri nörolojik hastalıklara yol açabilmektedir.)

KANSEROJEN KATKILAR

E 102, 110, 123, 124, 131, 142, 210, 211, 213, 214, 215, 216, 217, 123, 110 (ABD, İngiltere, Fransa, Almanya, Rusya, Japonya başta olmak üzere birçok ülkede yasaklanan bu katkı maddeleri, ne yazık ki ülkemizde renkli çikolatalar ile kaymaklı bisküvi imalatında kullanılmaya devam etmektedir.)

EN TEHLİKELİ KANSORE JEN KATKILAR

E 330: Bazı gofret türleri, hazır meyve suları (özellikle kayısı), bazı hazır çorbalar, tüm teneke konserve ve turşular, teneke kutu içecekler, tatlandırıcı meyveli şekerler ile birçok hazır gıdada,
E 250: Tüm sosis ve salamlarda,
E 300: Portakallı gazozlarda,
E 320: Bazı bisküvi çeşitleri ile hazır işkembe çorbalarında,
E 223: Bazı bisküvi çeşitlerinde,
E 322: Çokokremde bulunmaktadır.
Bunların dışındaki E kodlu gıda katkı maddeleri zararsızdır.

Ferda HEKİMCİ

Tüketici Dernekleri Federasyonu (TÜDEF) Başkan Yrd.

ÇANLAR SU İÇİN ÇALIYOR

DÖRTYÜZ MİLYAR DOLARA ULAŞAN DÜNYA SU PAZARINDA TÜRKİYE'NİN TATLI SU KAYNAKLARI İÇME SUYUNDA FAALİYET GÖSTEREN DÜNYANIN DEV ŞİRKETLERİNİN İŞTAHINI KABARTIYOR

Porto Rico ve Arjantin'deki uygulamalarında sicili bozuk olan ve eski bir üst düzey yöneticisi rüşvet suçundan mahkûm edilen Fransız Vivendi Envirenement firması şimdi de Çeşme ve Alaçatı Belediyelerinin su ve kanalizasyon hizmetlerini üstlenmeye hazırlanıyor

Su, yokluğunda hayatın da yok olduğu dünyanın en önemli doğal l kaynağı. Yaşamak için suya muhtaç oluşumuz bir yana bütün canlılar gibi kimyamız suya dayanıyor, vücudumuzun yüzde sekseni sudan oluşuyor. Suyun insan için taşıdığı önem ne söylenirse söylensin asla abartılmış sayılmaz.

Su dünyada en çok bulunan doğal kaynak. Ancak gündelik hayatımız içinden çoğumuzun gözden kaçırdığı bir şey var. Dünyanın dörtte üçünün suyla kaplı olmasına karşın taze su kaynaklarının yalnızca yüzde biri kullanılabilir durumda bulunuyor. Dünya Bankası'nın raporuna göre 1950'den bu yana yenilenebilir su kaynakları hızla azalıyor. Bir taraftan taze su kaynakları kirlenirken diğer taraftan küresel su tüketimi her yirmi yılda ikiye katlanıyor. Bugün çoğunluğu az gelişmiş ülkelerde yaşayan yaklaşık 1.5 milyar insan yeterli temiz suya ulaşmanın sıkıntısını çekiyor. ABD ve Birleşmiş Milletlerin yaptığı açıklamalara göre sürecin devam etmesi durumunda bu rakam 2015 yılında üç milyara çıkacak.

Su ihtiyacı arttıkça ticari değeri arttı ve zamanla küresel ölçekte faaliyet gösteren dev şirketlerin en büyük kâr enstrümanı oldu. Su, artık 21. yüzyılı adınıladığımız şu günlerde yalnız hayatımızın temel ihtiyaç maddesi değil çok uluslu şirketlerin sahip olmak için birbirleriyle hatta ülkelerle mücadele ettikleri bir meta.

Geçtiğimiz yıl Johannesburg'da düzenlenen BM Dünya Zirvesi'nde su sorunu ele alındı, suyun üretimi, taşınması ve arıtılması konularında ülkelerin alması gereken önlemler tartışıldı. 2015 yılında temiz sudan mahrum insan sayısının yarı yarıya azaltılabilmesi için 180 milyar dolarlık yatırımın gerektiği dile getirildi. Bugün mevcut yatırımların tutarı ise 70-80 milyar dolar civarında.

Bu veriler en kaba bir hesapla dünya su pazarının özelleştirmeye açılmasıyla en az 400 milyar dolarlık bir iş alanının ortaya çıkacağını gösteriyor. Konunun uzmanları ise 2010 yılında uluslararası su şirketlerinin bilançosunun dörtte katlanacağını, piyasa hacminin de 600 milyar dolara kadar yükseleceğini tahmin ediyorlar. Bu nedenle uluslararası su şirketleri İMF, Dünya Bankası ve Birleşmiş Milletler gibi kuruluşları da arkalarına alarak suyun özelleştirilmesinin hızlandırılması için büyük bir çaba harcıyorlar. Konuya içme suyunun önemini ve ticari bir mal olarak taşıdığı değeri vurgulayan bir girişle başlamamız boşuna değil. Bilindiği gibi Türkiye su pazarı bakımından bir çok avantajlara sahip olan bir ülke. Birincisi ihtiyacından fazla içilebilir su kaynaklarına sahip, ikincisi suyunu pazarlamak için fazla uzağa gitmesi gerekmiyor. Dünyanın en büyük su pazarı olarak görülen Ortadoğu coğrafyasına içme suyu rezervine sahip bütün ülkelerden daha yakın.

Nitekim Körfez Savaşı öncesinde Avrupa ve ABD'de üzerinde en çok durulan konu içme suyu sorunu idi. O kadar ki içme suyu ile ilgili yapılan değerlendirmelerde önümüzdeki yıllarda su yüzünden büyük savaşlar çıkabileceğini ileri sürüyorlardı.

Türkiye kamuoyunda artık taşra kasabalarındaki bakkallarda bile kendine müşteri bulabilen ambalajlı su ticaretinden bu yana suyan ticari değeri biliniyor. Geçtiğimiz yıllarda İsrail'in Manavgat Çayı'nın suyuna talip olmasıyla başlayan tartışmalar sonrasında içme suyunun ticari, siyasi ve stratejik önemine ilişkin değerlendirmeler de

kamuoyuna yansımıştı. Sonra her ciddi konunun tartışılmaya başlanması sonrasında olduğu gibi oluşturulan yapay gündemler sorununun enine boyuna tartışılmasının engelledi.

Şimdi su sorununun tekrar bütün yönleriyle tartışmak için Türkiye'nin eline bir fırsat daha geçti. Uluslararası su firmalarının en büyüklerinden olan ve Vivendi Water, Dalkia, Onyx, Generale Des Eaux gibi yine dev firmaları bünyesinde barındıran Vivendi Environnement firması Akdeniz-Ege Turizm Altyapı ve Kıyı Yönetimi (ATAK) Projesi çerçevesinde Çeşme- Alaçatı Belediyeler Birliği (ÇALBİR)'in su ve kanalizasyon hizmetlerinin işletilmesini üstlenmeye hazırlanıyor. Diğer bir deyişle Çeşme ve Alaçatı Belediyelerinin yürüttüğü su hizmetini söz konusu proje kapsamında Vivendi Environnement iştiraki olan Generale Des Eaux konsorsiyumu yerine girecek. Yöre vatandaşlarının kullandıkları suyun faturası bu konsorsiyum tarafından belirlenecek.

Aslında İMF ve Dünya Bankası'nın baskıları sonucu her alanda özelleştirmeye giden Türkiye'de bunda yadırganacak bir yön yok. Bu noktada sermayenin yerli ya da yabancı olmasının da pek fazla önemi yok. Yatırım yapacak yerli sermayedar da sonuçta yatırım için ihtiyaç duyduğu krediyi uluslararası kreditorlerden alıyor ve yatırımın kân uzun bir süre kredi faizlerine transfer ediliyor. Bu bakımdan kategorik olarak yabancı sermayenin Türkiye'de yatırım yapmasına karşı çıkmanın bir anlamı kalmadı.

Ancak, burada hangi yabancı sermaye sorusunun da mutlaka yanıtlanması gerekiyor. Türkiye başlangıcından bu yana yabancı sermayenin nerdeyse her türlü kayıttan azade at koşturduğu, doğal kaynakların alabildiğine tüketmesine rağmen geliştirilmesi için ciddi hiç bir adımın atılmadığı bir ülke. Bergama'daki altın madenciliği sözünü ettiğimiz tip yabancı sermaye yatırımlarının en çarpıcı bir örneği olarak ortada duruyor.

İşte tam bu noktada, Çeşme-Alaçatı Belediyeler Birliği'nin vatandaşların su ihtiyaçlarını emanet etmeye çalıştığı Vivendi Environnement firmasının sicilini sorgulamak gerekiyor.

İÇME SUYUNDA BİR DÜNYA DEVI

Fransız Vivendi, İngiliz Alman ortaklığı Thames Water/RWE, Amerikan Water Works ve E.On/Gelsenwasser gibi küresel ölçekli firmaların bulunduğu dünya su pazarının en büyüklerinden biri. Yüzden fazla ülkede faaliyet gösteriyor. Dünya kamuoyunda takip ettiğimiz kadarıyla enerji de dahil olmak üzere bir çok alanda yatırımları olan Vivendi Environnement ismini Veolio Environnement olarak değiştirdi. Şirket uzun geçmişe dayanan faaliyetlerini bundan böyle yeni ismiyle sürülecek. Bu değişimle birlikte şirket bütün enerjisi içme suyu alanında yoğunlaştırma kararını da aldı.

Vivendi en son İsrail'in güneyine içme suyu sağlayacak büyük bir projeye ortak oldu. Vivendi, bu projeye İsrail'in Ashkelon'da ki deniz suyu arıtım fabrikasının yapımı ve işletimini yapacak. Proje tamamlandığında ters geçişim kullanan dünyanın en büyük arıtma tesisi ortaya çıkacak ve 700 bin nüfuslu bir kentin yıllık içme suyu ihtiyacı olan 50 milyon metreküplük üretim gerçekleştirilecek. Bu açıdan bakıldığında Vivendi gibi bir firmanın Türkiye'de yatırım kararı alması büyük bir şans, ciddi bu fırsat olarak yorumlanabilir. Vivendi'nin Sicili Pek Temiz Değil Ancak Vivendi'nin uluslararası alandaki çalışma sicili yukarıdaki örnekte görüldüğü kadar temiz ve parlak değil. Porto Rico'da Çeşme ve Alaçatı'da

YOKSULLARA SU YOK

üstlendiği işin benzerinde yapılan incelemede ilginç bir sonuç ortaya çıktı. Yapılan incelemede Vivendi'nin kurduğu sistemde 3181 adet yetersizlik tesbit edildi. Porto Rico kamu hizmetlerini denetleme kurumu 1995 yılında Vivendi ile başlayan içme suyunu özelleştirme uygulamasından Porto Rico halkının zarar gördüğünü açıkladı. Kurum ayrıca Vivendi'yi çevreye 6 milyon dolar zarar vermekle suçladı.

Porto Rico'da yetersiz sistem kurmak ve çevreyi kirletmekle suçlanan Vivendi'nin Arjantin'in Tucuman şehrinde de kalitesiz suyu fahiş fiyatla satmakla suçlanıyor. Vivendi'nin Tucuman'da yaptığı ilk iş su fiyatlarını yüzde yüz oranında artırmak oldu.